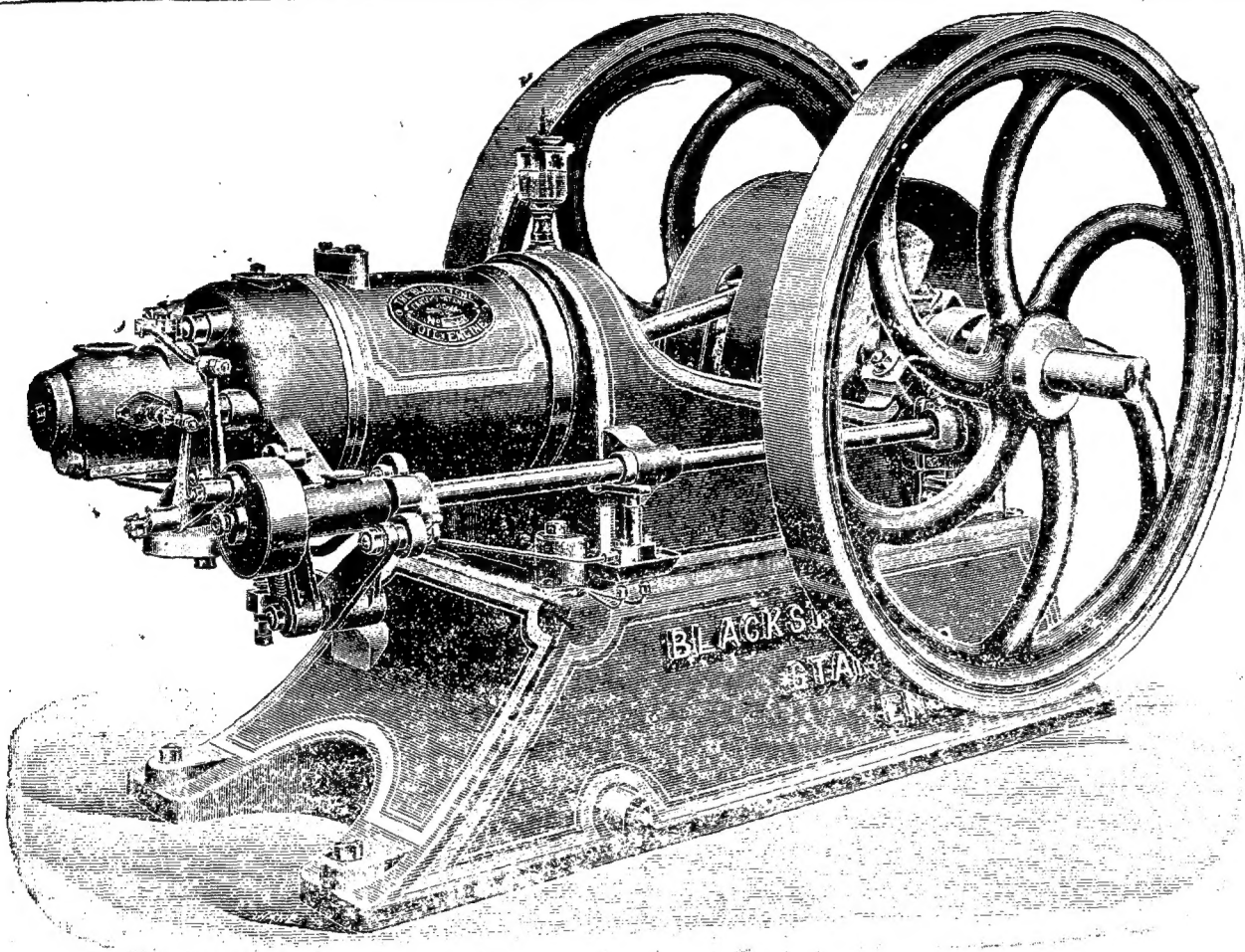

301638

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VO. 6. చెన్న పట్టణము 1919 వ సం॥ డిసెంబరు నెల 5 వ తేది శుక్ర వారము NO. 204
సంపుటము. ౬ సీ థా థి నా మ స ం వ త్స ర మార్గ శి ర మా స శు ధ్ధ త్ర యో ద శి గ 3. సంచిక ౨౦౪

బ్లాక్ స్టోను ఆయిల్ ఇంజనలు.

కిరసనాయిలు, క్రూడు ఆయిలు మున్నగు చమురుల నుకయోగించి పనిచేయునట్లు తయారు చేయబడినవి.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన బ్లాక్ స్టోను ఇంజనులు పనిచేయుచున్నవి. యజమానులకు నుంచి తృప్తినిచ్చినవి. పూర్తియైన వివరములకును ధరలకును నేడే మాకు వ్రాయుడు.

సోలు ఏజంట్లు:

మార్షలు సన్స్ & కో., (ఇండియా) లిమిటెడ్,

1806

ఇంజనీయర్లు

నెం. 9, సెంట్రల్ లైన్ బీచ్, మద్రాసు.

బొంబాయి, బెజవాడ, లాహోరు, కలకత్తా.

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర వివిధమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనము ను వాడి నంతమాత్రమున నయముగను.

మలభ వెల 0-8-0 అణాలు.

మోహినితైలము రు 0-12-0
శామర తైలము 0-6-0
దంతచూర్ణము 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

WANTED.

English Compositors capable and energetic. Salary according to qualifications.

Apply to:

The Andhra Patrika Press,

7. Thambu Chetty Street. Madras

ఆత్మజిజ్ఞాస

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

విద్యుత్తుల సత్వమును గురించిన శాస్త్రీయవిశ్లేషణంధకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్ గ్రంథము. రూ. రు. 3-0. మనజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు.

తామర తైలము

తామర, తీట, Xజిక్కి, మంచినీరు

డబ్బీ 1-కి అ. 6. 12-కి రు. 8-8. 10-కి రు. 25.

విశిష్ట:- పురుగుల జంపి చెడిపోయిన చిక్కనును నుంచి స్థితిలోనికి తెచ్చుట ఆయియన్నది. ఇందులకు చేయవలసిన వైద్యము:- 1. మందు లోచనములోనికి పోవుమును. 2. పురుగుల జంపు మంచున వాడవలయును. 3. పుక కు తిరిగి పుట్టకుండ జేయవలయును.

గుర్తులు:- దురద, ఉంగరములవంటి చుట్టు, పొక్కులు, రసీకాయలు, కెండుకలు పోడిపోవుట మొదలగునవి. కొంచెముగా లేచి శరీరమంతట వ్యాపించి నిద్రపట్టని ఈ వీర్లుగును.

అమృతాంజనము డిపో - బొంబాయి, మద్రాసు.

ఆంధ్రదినపత్రిక చందా.

12 మాసములకు 18-0-0
6 మాసములకు 9-0-0
3 మాసములకు 4-8-0
1 మాసమునకు 1-8-0

ఆంధ్రవారపత్రిక చందా.

12 మాసములకు 8-0-0

కారణము:- ఇది శ్రీధర్మబోధిని నామ నాటకము. 40వద అదివివరింపబడును రు. 0-4-0 పోస్టేజీ కలదు. సంఘాదురాచార సంస్కరణమునకు నూర్చు మందుకావలసినది ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు

మదరాసు అందు నదరకమగాను
రైల్వేకంపెని లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇంకావ్యాపకము చేయబడినది)

కావలెను.

తెలిగ్రాఫుకు సంబంధించిన వనిముట్లను
తయారుచేయుటకును మరమ్మత్తు చేయుటకును
మంచి అనుభవముగల ఫిట్టర్లు, టర్నర్లు కావలెను.
యోగ్యతనుబట్టి జీత మియ్యబడును. యోగ్యతా
పత్రములతోను, వారిని బాగుగా నెరిగిన వారి
పేర్లతోను దరఖాస్తులు యిక్రింది చిరునామా
చారునకు కంపుకొనవలెను.

ఎలక్ట్రికల్ ఎంజీనీరు,

ఎం. ఆన్ డ్ ఎస్. ఎం. రైల్వే ఆఫీసు.

Presentation Cots.

Rosewood English design plain Cots 65 x
26 Rs. 30. 66 x 46 Rs. 50 with Cedarwood
fancy work on both sides Rs. 40. single
Rs. 50 for double complete with mosquito
fittings. Satisfaction guaranteed.

A trial will convince you.

D. P. ROW & Co.,

Furniture Maker

Harris Road, Madras.

అమృతమునకు.

ఒక ప్లైకర్ స్టీలు బాయిల్ 8. ఎస్. హెచ్. పి.
ఒక కార్బన్ బాయిల్ 7. ఎస్. హెచ్. పి. ఒక కుప్ప
అక్సింగు స్క్రాప్ కట్టింగు లె 12. అడుగులు 5. ఒక
ప్లైకర్ ప్రేషు రంపము. లేకు మెట్లను కోయటకు ఉప
యోగించును. ఇవిగాక పలుకడములైన మినుముల వర్గరా
మావద్ద కలదుగానవచ్చును. (1918)

U. B. DUTT & Co., Calicut.

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయోషధములు.

బృహత్ మంజుష్టాదికావ్యం

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రశస్తమైనది.

3 పాను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రవభ గుటి

మూత్రవ్యాధులయందు అమోఘముగ

కనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వానవలేహము

దగ్గునకు మంచిమందు.

3 పాను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియువాంగ్లేయభాషలో

కరువనలయును.

జాండూ ఫార్మస్యూటికల్

వర్సు

ఆయుర్వేద యోషధముల కేయవారు

బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13

క్రికెటులయిన గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0.

వి. పి. భర్తూ ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కా కార్యాలయము,

హిల్స్ బాక్సు 212 మదరాసు.

జూయింటుకమిటీ రిపోర్టు.

మితవాదనాయకుల అభిప్రాయములు.

(మా ప్రత్యేక విశ్లేషణనిర్వహించి.)

బొంబాయి సమావేశం.

మితవాద ప్రతినిధిగ నాంగ్లేయుల కేసుల అవరణిల్
చిత్రాలోక యజ్ఞేశ్వర చి. కామేశ్వరి గారు క్రిందటి సమావేశ
రము నాకు కుజిప్రకారము బొంబాయికి విచ్చేసిరి. ఆ
సోసియేటెడ్ ప్రెస్ ప్రతినిధి సంస్థాపనకై జూయింటు
కమిటీ బోర్డునుగూర్చి వారిట్లు చెప్పిరి:- వారాంత్రంకలందు
ప్రచురింపబడిన జూయింటు కమిటీరీపోర్టుకు చదువుటకు నాకు
తీవ్రతతో హృదయవలన నిప్పటికీ భదితముగ నెట్టి యభిప్రాయము
నీయబడినది. కాని మొత్తముననే నాకు సంస్కృతికరముగ
నున్నది కమిటీవారి కంపలపడ మరకొన్ని సూచనలకు కమి
టీగా రంగీరండి యుండిన నాకు మరకొంత తృప్తికరముగ
నుండెడిది. అందులో ముఖ్యముగా కేంద్రప్రభుత్వమువలన
మాతృభూమి స్వాధీన చేసిన సూచనలకు వారంగీరంపట
యండిన బాగుండును.

కాంగ్రెసుకునుగూర్చి వారిట్టి యభిప్రాయములు గలిగి
యున్నాడో తెలుపగోరగా వారిట్లు చెప్పిరి: కాంగ్రెసు రాజ
కీయ సంస్కరణలకు పట్ల నెట్టివైఖరిని దాల్చుచో దానిని
బట్టియే నాకు కాంగ్రెసుకునుగూర్చి భావవ్యవస్థ నే క్రిందటి
సమావేశములకు మేము కాంగ్రెసుకుండి విదలపడితిమి. అదివాద
నాకును నామోదముగ సంకల్ప సంకల్పములనుగూర్చి ఆ
లోపించినదే మేము కాంగ్రెసుకునుగూర్చి యభ్యుదయము
తోలగును. ఈపర్యవసరములను ముఖ్యముగా బాగుగ నా
లోపించెదము. వారేమి కీర్త్యాంధిక వాదప్రకారము చేతును
నడచుకొనెదము.

సంస్కరణలకు పట్ల నేమిటలందించి నామోదమునకు
భిప్రాయముగనుండగలవని యునుగా చింతించుచు గల్గెడిది:
క్రిందటి ఢిల్లీ కాంగ్రెసు తీర్మానములబట్టి సంస్కరణలకు
చట్టమును చేస్తుంటు నాగ్రహము కాదు. ఇప్పుడే సంస్కర
ణలకు అనుకూలమైన అభిప్రాయములను నున్నవారి
నిరాకరించి మొట్టమొదట మరకొన్ని సంస్కరణలకు ఇంత
కంటే మంచివాటి నీయవలసిందని ఆందోళనము చేతున్నవారు
మంచికాదని నాకుభిప్రాయము. బిల్లులొక్కొక్క కృత్రిమముగ
నున్నదని ఆదరించి కాంగ్రెసు కోరికలప్రకారము మరకొన్ని
సంస్కరణలను నీయవలయునని ఆందోళనను విమర్శించుట
నదియో విచిత్రముగానుండును యునుగా జేరి యును అది సం
కృత్రిమముగ నున్నదని పూర్తిగా నాసరింపవలయునని నాకు
కోరికనైనను, బిల్లులు నావదయప్రకారముగ వంగిరండి ఇ
ప్పుడే ఢిల్లీకులకంటే చాలామందిగ నున్నదని ఎంతో ఇక
ముందు దాని విషయవరకును నుపయోగించి ఎత్తున స్వేచ్ఛ
ను బడయుటకు ప్రయత్నింపవచ్చునని తన యభిప్రాయము
చారుచెప్పిరి. “జేబ్ యలోని” ఆందోళన మరకటి నాపితేయవల
యునని నాకుజేతము కాదు. మైసూరులోని భారతీయుల
స్థితి బాగులేదు. కాంగ్రెసువారికా క్యామి పరిపాలనా కాభి
లను విధవలచవలయునని కోరికలయును. అందునుగూర్చి పట్టుద
లతో నిరంతర మందోళన చేయుచు రావలయును. మొట్టమొ
దట నే మరకొన్ని కృత్రిమముల నీయవలసిందని కోరుటయు నిరర్థకము
కాననానునవరకును సంస్కరణలకు మరకొన్నిటినియును
చలన ఏమియు ఫలితముండదు. మన కొలదిపాటి నైతికబలము
గల్గి అల్పవిషయాలందు కృత్రిమము చేయరాదు.

మితవాద ప్రతినిధుల పంజాబు విషయమున ఇంగ్లం
డులకు చేరుచేసిన యడుగ “పంజాబుస్థితిగతులను గూర్చి
యు వాటి నెట్లు చక్కచేయవలసి” అందుకు గూర్చియు నచ
టి రాజకీయవైఖరితోడను నాయకులతోడ నేమేమి ఎట్లచెప్ప
వలయునో అట్లెల్ల మాకేర్త కంపలపడక చేసితిమి.”

చింతామణిగారు నేటి మొయిలలో ఆలహాబాదున
కేసి.

అవరణిల్ రామచంద్రరావు గారు.

అవరణిల్ దివానులపాద్యయమిచ్చెన రామచంద్రరావు
పంతులుగారు నూడ చింతామణిగారితో గురువారమునాడే
తే బొంబాయిలో నిలిచి, ఆసోసియేటెడ్ ప్రెస్ ప్రతినిధి వారిని
సంనిర్వాహక వారిట్లు చెప్పిరి: రిపోర్టు అంతయు తేలిచిబానినై
దిగ్గాలోచితమై అభిప్రాయము నిర్మూలకు నీయవలెను అట్లనై
యేమియు చేయబడిన మార్పులనుగూర్చి చెప్పవలసినదాద నీ

తేను ఇప్పుడు నేనుచేసినదిరీపోర్టు సంగ్రహములకుబట్టి మాద
హిందూజాతీయులను నిర్మూలకు నాగ్రహమునై ప్రయత్నము
లావంతింపబడిన వలకు తేమియు సూచించుచున్నది. వివరముల
నంగటి అటుండ మొత్తమునై బిల్లు మనముకొనినప్పుడుతే
యినను నివహుగ యభివృద్ధికరముగ నున్నదకుటకు సందియ
ములేదు. ముఖ్యముగా చాల యభివృద్ధి నొందుట కవికాశముల
నిచ్చుచున్నది. ప్రా కమిటీవారిసూచనల ప్రకారము ఇండియా
కార్యాలయము నెట్టికే యిటుట నాకును కమిటీవారి
కరింపవలయుట చాల విచారకరము. బొంబయి పరిసరప్రభుత్వమునై
పిచ్చుకునై బానిసత్వ కేయవలయు నకు ప్రత్యేకముగాను నూ
చవలనై క్రిందపంజాబుకు ముందు విచారకరము. కమిటీ
వారు సూచించినరీతిని ఆ ఆఫీసు పోర్టు పోలియో
పద్ధతిని ప్రకటించి మొదట నాకంతి యిచ్చుచున్నది.
ప్రా కమిటీవారి సూచనలకు నాకును కమిటీ
వారిగీరించెదమని నేను తలచితిని. ఇండియా కొన్ని
లు నిప్పటికిటిలోనే నూచుటవలన హిందూజాతీ ప్రభుత్వము
వారికిని కాంగ్రెసుకీని ఇప్పుడున్న సంబంధములే కొంచెము
చామ్యుక్తముగ వికాసించునని నుండు బూరకకరము
చున్నది. మొత్తమునై వికాసము హిందూజాతీ మార్తీకిని కే
ంద్ర, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకును మునుపటియును పార్ల
మెంటువారి మార్పుల నుండునందుకు కంటే అలభ్యము, ఆ
చారములబట్టి మెహంబందమును. ఇండియా కృత్రిమముగ
నుండవలయు. కాని అట్లక స్వాతంత్ర్యము విషయమున చేతు
బడిన మార్పులు యునునటికంటే చాల కమిటీగ నున్న తని
చెప్పవచ్చును. కమిటీవారి నిర్ణయించిన సూచనల ప్రకారము
వాటి నమలులో నెట్లవచ్చును.

కేంద్రప్రభుత్వము: నూడ బాధ్యతకు ప్రతీకనై ముం
డి భారతీయుల కవిసంస్కృతికరముగ నుడియుండును. కాని
రానికి బయలుగ నుండు భారతీయ సభ్యులకునుబడును,
బట్టియై భారతీయసభకు కొంత అభివృద్ధినిచ్చుటకును
అంగీరించుట సంస్కృతికరముగ నున్నది. బట్టియై విషయమున
రెండుపేరులకు నెట్టి అభివృద్ధి యిచ్చునో స్పష్టముగ తెలు
పవలసింది. గతమునందు, గతమునందునా కావసరమైన కృ
త్రిమముగ నుండవలెను నాకుగేర్త తరుకు చేసిన ఏర్పాట్లు
శ్రీప్రకరముగ నున్నది. దాని కలన ముఖ్యము కాంగ్రెసువారిక
విషయముగా కాననసంబంధములకు కృతసహాయములో ప్రవ
ేశము గలిగిండుకొన వలె చేస్తునవచ్చును.

రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు: కాననసభలు, ఎన్నికలు
మొదలగువాటిని గూర్చి కమిటీవారు చేసిన సూచనలనుజూత
జూయింటు కమిటీవారు సాధ్యమయినచు చాలవరకు పాటించి
రని బోధపడగలను. ఏమయో కొన్నిచోట్ల కృత్రిమ సంస్కరణ
ములన్నియు మొత్తమునై ఆచూకెరములకు నున్నవి. సం
స్కరణలన్నియు ఆవికాశములకును వివేకాదో బాగుగ
చనిచేయుట మన విద్యుత్ కృత్రిమము.

ఇంగ్లండువందలి స్వాతంత్ర్యమును గూర్చియు వివిధవిష
యములనుగూర్చియు రామచంద్రరావు గారిట్లు చెప్పిరి:
“అవటి రాజకీయవైఖరి ప్రమాదానుభవము ఆంతరింగిక
వ్యవహారములలో నుండి తేయవచ్చును. పున్నా రాజకీయ
కృత్రిమములో వారి పరియంతయు నరీపాత్రులైయున్నది. హిందూ
జాతీయవ్యవహారము గూర్చి బాగుగ చర్చించుటకు వారికి తీరుబడి
యేలేవచ్చును. అయినను అన్నివిషయాలకు అభిప్రాయభేదము
లుగలవాడను హిందూజాతీయ రాజకీయముగ నభివృద్ధి బొంద
వలయునని నూడబాధ్యతముగ గోరుచున్నాను. వారు హిం
దుజాతీయ వ్యవహారములకు ప్రవేశము కల్పించుకొని గోరవల
కువలను, వివిధసంజాత వ్యవహారములకు ఇంగ్లంజాతీయ దేశ
విషయల ఆందోళనము చేయుట వలనను ఆచటి రాజ
కీయవైఖరి భారత సభ్యులకును మంచి యభివృద్ధి
కలిగెను.” కాంగ్రెసుకు గూర్చి వారియభిప్రాయము నుండుగా
రామచంద్ర రావుగారిట్లు చెప్పిరి. “రామన్న మార్పులబట్టి
హిందూజాతీయ మందలి రాజకీయ కక్షలన్నిటి భావిదేశము గూర్చి
బాగుగ నాలోచించవలసియున్నది. రాజకీయ కక్షలు ముంద
అదృశ్యములను గలిగి అకస్మాత్ స్వేచా భారమున మెహం
దుకు చాల అనవరము. మితవాదములందుకు రావోపు సాంకే
యిక సభలో బాగుగ దిగ్గాలోచన చేసిన తరు కార్యక్రమము
ను కాంగ్రెసువారును జేరియుండు అంగీరించెదము చేయుట
బాగుగ నుండగలదు.

మంతురు కమిటీవారి యెటుకు నీయబడిన సాక్ష్యముల
చలన బయలుపడిన సూచన పరిస్థితిలకు చాల విషయస్థితి చేర్చ
వచ్చినది.

కాంగ్రెసు రాయబారులు.

ఆంగ్ల దేశమున జేసిన పని.

కాంగ్రెసు సభాపక్షమున ఆంగ్ల దేశమున రాయబారులుగా నిదలి వచ్చిన వి. పి. మాధవరావు, ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు, ఎస్. సత్యమూర్తిగారు మొన్నటిదినున సాయం కాసు రిక్త గంటలకు సాందర్య కార్యక్రమములు జేసిన పకల గూర్చియు, తాము గడించిన అనుభవముగూర్చియు నవస్థానించిరి. ఎస్. కస్తూరిరంగఅయ్యంగారు గారభ్యుత్తర వహించిరి.

వి. పి. మాధవరావుగారు.

ఇట్లు పర్యటించిరి. మేము ఆంగ్లదేశమున గుమారు 5 మాసములు ఉండియుంటిమి. క్రమంగా కాననరూపమును దాల్చి నన్ను బిల్లు లక్షణముల గూర్చియు అభిప్రాయములను నేడు మీకు తెలుపవలయునని. ఈ బిల్లు భారతదేశపు ప్రస్తుత రాజకీయవనరులకు తగిన విధముగా లేదని మా దృఢాభిప్రాయము. సి. వి. ల. గుర్జును వారి సామర్థ్యాతిశయములగూర్చి సంతకమున కీర్తింపబడుచుండెడిది. పంజాబుదేశస్థితి గమనించుకొంటే ఈ కారణము అసాధ్యము బాగుగ తెల్లడికాగలదు. అదేకొన మందలలో కారులును జేతనాలకులగును నన్ను నివిజనస్థులు ఉద్యోగులు రైతులతో కార్యములను పరిష్కరించుకొన బాలక, కాంతిసమయములందు జేతనాలసమయ ప్రైవేట్ కార్యవారినే ముజేసిరి. అందలిభవితములు మనకు తెలిసిన యున్నవి. ఆంగ్లదేశములకు నిజస్థితి తెలియదు. తెలిసికొంటే ఈమర్మ యమునకు కారణభూతులగువారిని సార్లమెట్లు నెడుట వట్టిలింపవలసిందని వారు చెప్పక చెప్పెదరు. పంజాబు ప్రస్తుత చరిత్రముకలన ప్రైవేట్ వాకాకాళిలను, జేతనాలకాళిలను ప్రభావత్రము లగుటకు దాతలప్పుక ఆంగీకరించుచుండును. అది అటులందే నాడు మనము మంచి ఆందోళనము జేయవలసియున్నది. కాంగ్రెసు సభాంగని రాష్ట్ర నమును బాగుజేయవలసి యున్నది. కాంగ్రెసు సభకు పూర్వము మండలసభలు జరుగవలయును. వాని అభిప్రాయములను రాష్ట్రమునభలు చచ్చిని తరుభావములను కాంగ్రెసు సభకు బంధవలయును. కాంగ్రెసు సభవారి విధముగ వ్యక్తమైన దేశాభిప్రాయమును గుర్తించి, తగినరీత్యా నము జేయవలయు. ఈవిధముగ నేర్పాటులు జరుగవలయును. కాంగ్రెసులో సమిష్టితమునాని యొకభూమి కాంగ్రెసు పక్షమున అభిప్రాయమును తెల్లడించుట కర్హత గలిగి యుండరాదు. మాంటాగూ సంస్కరణములు ప్రకటనలైనపిమ్మట అనేకసంఖ్యములు నిర్మితమై తమ తమ అభిప్రాయమును తెల్లడించుకొచ్చిరి. ఈ అభిప్రాయములన్నియు ప్రభాభిప్రాయములే యని నాముంటు కమిటీవారు పొరబాటు కడుచున్నారు. అందుములమున వాతీయమహాసభ భావములకుండకలసిన ప్రాముఖ్యము తగ్గుచున్నది.

బిల్లులు యధాస్థితిలో సంగీకరించుటవలన కలుగు నష్టముల నిండుక తెలిసెదను. మనము రాజీవు తదితరసంకర్షణలవరకు నెంతఆందోళనము జేసినను ఏమియు లాభముండదు. ఇదిమిగులతీవ్రముగా కాయానయేబడి మనమీద పడవేయబడుచున్నది. బ్రిటిషుప్రభుత్వాని, పార్లమెంటు సభవారుగాని యావిషయమై యొచించుట కవకాశము లేదు. 80 కోట్ల మందికిసంబంధించిన విషయములను నిర్ణయించుట కిది పద్ధతి కాదు మాంటాగూగారు కడుజేతలతోడన, ఉదారభావములతోడన వర్తించినందుకు సత్యము. కాని వారి ఉద్దేశములు కార్యరూపము దాల్చుని యెదల మనకు లాభములేదు. బిల్లులో నిరాంతరభాగి, ప్రజాస్వామ్య మార్కములు తెలిసి నను న్యాయముజేతు బ్రయత్నములు జరిగినవి. ఇది దర్శనము. మాంటాగూగారు తమతో ఆంగ్ల దేశమునండి వచ్చిన సహకారుల నలహా నైకొని విహారంగ పరిశోధనము గావించి, పిమ్మట ఆంగ్లనిర్మాణము జేసి, తమవారకుంతి కర్మమునకు తమ సూచనల బంధించుకొంటే వానింజెడిది. 1917 ఆగస్టు, 20 తేదీ ప్రకటనమును ఆచరణలోనికి దెచ్చుటకు భారతప్రభుత్వము వారు తమసూచనలను జెలుపక పూర్వమే మాంటాగూ గారు ఇండియాజేతమునకు వచ్చుట మొదటిశోపము ఇచ్చటి ప్రతిపాదనలకు తెలిసికొనకే యొందగడి పీఠటికివచ్చిరి. అందుచే పీఠిచ్చుటకు నిందాస్పదమైరి. రాజకీయినికి పీఠకంఠె నెక్కుడు ప్రాముఖ్యము మొగంబుడెక. పీఠింతను సంభాషించుటకు పీఠ కలుగలేదు. సంస్కరణముచనలకు

రాజకీయినికి విధిలేక అంగీకరించెను. పిమ్మట రాజకీయినికి మాటమెనిపక, వెనుకబడినవాడు కొడంగెడు. ఈవిధముగ బ్రిటిషు ప్రభావతీర్థములు భారతీయజాతీయములకు భగ్నము గావించుచున్నాడు.

భారతీయులు స్వదేశములో పాలసాధికారము గలిగి యుండవలెనను సద్భావము నాముంటు కమిటీవారికి గలదు. వారి నిర్ణయమునకు తగినవిధమున సంపూర్ణముగ విషయములన్నియు వారికి తెలుపబడలేదు. ఈలోపమునకు గూడ సివిలు సర్వీసు కార్యవారే కారణము నూరు సున త్వరము లకొంది అధికారమును చెలాయించుచున్న అధికార వర్గమువారికొక్క మాటకే తమసామర్థ్యమును గోల్పోవుట కిష్టముండదు. ఈవిషయముకు మరది, ప్రస్తుత సంస్కరణములను అంగీకరింపవలయునని కోరుట మరయొక లోకము. ఈవిధముగ మొదటి సందేము భారతదేశమునకు బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వప్రసాదవిధానము సంకల్పితము, కాబోధివది. కాంగ్రెసువారి బిల్లున కేంద్రీకముగ ప్రతిపాదనలు సంగతి యెల్లరకు విడితమే! మిగిలిన వాడువారులు ఈబిల్లు యధా రూపమున నైనను కానన జేయవలెనని కోరుదు, కాంగ్రెసు నుండి జేరిపోయిరి. ఏక మొదట కాంగ్రెసు సభకు ఘన సేన జేసియు, అంత్యకాలము నీవిధముగ తిరుగుట విచారకరము. వీరిని మామటకు వారి తగుచున్నది(కరతాళధ్వనము) అమృతకరము కాంగ్రెసులోపు నీ యావిల్లుకు ఆమోదియటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఇంత క్వీరము తయారై బిల్లును తొలగించి, ప్రతిబిల్లుకు నిర్ణయము టవరము. కాంతికి సంబంధించిన విషయములు అధికారముల వశమున నుండరాదు. భూమి కిష్ట ప్రభుత్వమువారి వశమున నన్నంతకాలముగ జరుగు సంస్కరణము దుర్లభము. ఇందుములమున వచ్చుల నిచ్చువారి కధిక కష్టము సంభవించుట ముషములు వృద్ధిజగుట యు తటస్థియను.

మేము ఇండియాలోని లేబరు పక్షమువారి పురోచ్ఛికి కాంగ్రెసు కృషిలనుపు నని ఇంగ్లాండులో వాగ్దానముజేసి యుంటిమి. ఆ విషయము కాంగ్రెసు విషయసర్వజనభలో చర్చితమగును. ఆంగ్లదేశపు కార్యములు కాంగ్రెసు కోర్కెలకు సంపూర్ణముగ సంగీకరింపుడు పార్లమెంటులో బిల్లు చచ్చిత మగునపుడు తదనుగుణముగ సరళములు దెచ్చెదమని వాగ్దాన మొసంగిరి. నైతిక, వాకాకాళిలను ప్రభావత్రములు గావించవలెనను విషయమై కాంగ్రెసువారు తీర్మానింపవలసియున్నది.

సాంఘిక ప్రాతినిధ్యముగూర్చి యిండుక చెప్పవలసియున్నది. ఈసమస్య యచ్చట నే మిగుల తీవ్రరూపము దాల్చినది. మైనారు లేదనాంకూలముగా పీకి తగిన ప్రాతినిధ్యమే కలదు. మైనారులో నేకు పోలికు ఇనప్పేక్షన జరలగా నున్నప్పుడు ఆకాళిలో బ్రాహ్మణులతోబాటు బ్రాహ్మజేతరులకును మహమ్మదీయులకును సమానావకాశము లిచ్చుటకు నేకు ప్రయత్నించి యుంటిమి. ఈవిధముగ ప్రభుత్వమునండియు బ్రాహ్మజేతరులయెదల నాకట్టి వైషమ్యమును లేదనుట కీవిషయముల తెలుపుచున్నాను. సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమునకు నేకు విషాఖుడను ప్రవేశములట్టి యెన్నికలు జరిగినయెదల పీకి తగిన ప్రాతినిధ్యము రాగలక.

ఈసమయమున బాతీకు మహాసభవారు ప్రజలలో ప్రబోధము గలగజేయవలయును. ఎల్లరును యిండుకు తోడ్పడవలయును. ఆంగ్లదేశమున కు వ్యయము వ్యాపార జేయవలయును. పంజాబునుస్థితినిగుర్చి కలములరూపమున వారికి తెలియజేయవలయును.

ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు.

ఇట్లు పర్యటించిరి. మననాముంటు లగు మాధవరావుగారు మహాసభమును బట్టి, స్వయం నిర్ణయమునకు మనము సమర్థుల మగుటయే గాక, ఆ సూత్రానుగుణ్యముగ స్వతరిపాలనమును సాధింప దృఢనిశ్చయ మునకులమై యున్నామని కూడ తెల్లడికాగలదు. విషయ, విషయ) అంతరముల బట్టిగాక, మన సరంతర ప్రయత్నములవలన సంపూర్ణ స్వతరిపాలనము మనకు లభ్యము కాగలదు. బ్రిటిషువారి భారతీయుల యెదల సద్భావముతోనే యున్నదనియు, యభ్యుదయ కంబాళు విషయమున కమవారు గావించిన ఆకార్యములకు తాము నిర్గుపముచున్నామనియు తెల్లెపును మున్నుచునాడు మాకు సంజేత మంది నారు. ఆంగ్లభారతదేశములోని ప్రస్తుత ప్రభుత్వముల చర్యలను గడింపవలదని వారు కోరుచున్నారు. భారతీయుల కట్టికాంతి స్వతరిపాలనము తరుండుటకు వారు చింతిలుచున్నారు. బ్రిటిషు ప్రజల సానుభూతిని గడించుట కిదియే సమయము. వారివ్యయ నిరంతరభాగి కారమునెదల విను

గు జెందియున్నాడు. స్వాతంత్ర్యమును అతి విస్తారముగా గాన నకుచున్నది. మేమెన్ని ఆలంకరణలు జెట్టినను సంస్కరణపు బిల్లు కాననరూపము దాల్చును. ఈ సంకల్పిత కాననమును సంతోష పూర్వముగా నామోదించువా రున్నాడు. మన మదరాసు రాజనీతిజ్ఞుడొకడు, ఈ బిల్లు సంగీకరించని వారికి సాధారణ గ్రహణకత్తి లేదని నుడిచియుండెను. మామణ వాక్యము లత్రస్తుతములుగాని అట్టివాడు భారతజాతికి నిరోధము గల్పించుచున్నా రని చెప్పవలసి యున్నది. ఆంగ్లదేశమునకుబోయిన భారతీయులెల్లరును తాము స్వతరిపాలనమున కర్హులమని దెలిపి యుండినవో మన కామితములు జేతురి యుండెడిది. ఈ విషయము నే మనము మరల ప్రకటింపవలసి యున్నది. మాంటాగూగారి బిల్లుకు బాధ్యులము కామని మనము జెలుపక లసి యున్నామి. ఇచ్చి నంత వరకంగీకరించి, మిగిలినవానికి ప్రయత్నింపు దని రాష్ట్ర మెస్సో వాల్లుగారు నాతో జెప్పియుండిరి. మనము మన సామర్థ్యమును ముద్దభూములలో జూపి యుంటిమి. మన కార్య దీక్ష మిదనే అంతయు నాధారపడియున్నది.

ఎస్. సత్యమూర్తిగారు

ఇట్లు పర్యటించిరి:—మీరు నాకీ జేతమున గావించిన గౌరవమున కంతయు కృతజ్ఞుడను. నేకు మాతృదేశాధిపము జేయుట కాంగ్లదేశమునకు బోతిరి. అందుములమున నా మాతృదేశ సేవ యొక సంతోషప్రసాదము తెలిసికొన గలిగి తిని. అక్కడ కాంగ్రెసుపక్షమువారు జేయు పనులగూర్చి ఈ దేశముక కృణీకారభావ ముదయుచుటకు ప్రయత్నియులు జరిగెనని విని యుంటిని. వానిని ఖండించుటకు ప్రయత్నించెదను. కాంగ్రెసు పక్షమువారి కాముంటు కమిటీ యెదుట సరిగా సాక్ష్యము నీకులేదనియు కాంగ్రెసు భావములందుచే సరిగా తెల్లడి కాలేదనియు చెప్పివారు. ఈ అసత్యములకు గారణ భూతులు కాంగ్రెసుకుండి చీలిపోయినవారే! పట్టెలు యున్న గువారు సాక్ష్యము నిమిషవ్యవధి నేనునాడ సుంటిని. పీఠ సంపూర్ణస్వతరిపాలనమును కోరవలయుట కమిటీ సభ్యులకండ్లు యెట్లునైసి. మాంటాగూ, సింహగార్ల ముఖములయందు చిరుక కంకురించిడి. కాస్త్రీ, రామచంద్ర రావుగార్లు బిల్లుకు యథాప్రకార మిచ్చియు అంగీకరింతు మనిరి. మంత్రులు, మంత్రులజేతములు సరిగాజున్నయెదల పీకి చాటును. మాధవరావుగారు జేసిన నివిజనస్థులు కార్యఖండన మత్యుక్తముగ నున్నది. కావున వైవాదు లసత్యము. ఇక నొకవాయెను మనవారు వ్యాపిపజీసిరి ఇంగ్లాండులో సభల నేర్పాటుచేయుట కష్టమనియు, అందుచే అధికారులతోడనే మాట్లాడి తృప్తి జెందవలెననియు పీవాదము. ఇది అసత్యము. నేకు అనేకసభలలో నుకవ్వసింది యుంటిని. తిరిగి వచ్చువరకు 81 సభలకు రాజాలసని తెలుపవలసి వచ్చినది. మాంటాగూగారో ముచ్చటింది, బాయుటుకమిటీ యెదుటకు సాక్ష్యము నిచ్చుటకు వచ్చిన దాక్షకు శస్త్రాగ్ర, సి. పి. రామస్వామయ్యగారు ద్వంద్వపాలనావిధానము సంగీకరించుచు, ఈ విధముగ పిచ్చిచూటులు జెప్పుట సమంజసము కాదు. లేబరుపక్షము ఆంగ్లప్రజలలో సకముచుంది యున్నాడు. పీఠ మనకు చేయుూ నిచ్చెదమని వాగ్దాన మొసంగియున్నాడు. అందుచే మన భావిస్థితి యొక యు సుదర్శిముగ నుండునని తలంపవచ్చును. గోభలేగారు సాధారణపు ఆంగ్లేయును సాధారణపు భారతీయుని కంటె సర్వవిధముల యెక్కుడని చెప్పి యున్నారు. అది సంపూర్ణముగ అసత్యమున నేకు నిశ్చయముగ చెప్పగలను. నిర్భయములేమియు సహకార స్వభావమును మనవారి యందు తక్కువకు నుండవచ్చును. అని విద్యార్థిపీఠజేతకు, నిజేతపాలనముచేతను అలగుచున్నది. వినుడు, వినుడు, స్వతరిపాలనము లభించిన పిమ్మట భారతదేశము ప్రపంచమున కాదర్శప్రాయముగ నుండగలదు.

ఆంగ్లదేశభావముల గూర్చి యిండుక తెలిపెను. తాను భారతదేశమున నుండుటకు తమ వాత్సల్యలేదని సాధారణముగ ఆంగ్లేయుని అభిప్రాయము. భారతదేశముకు జయితిమను భావము వానికి లేనేలేదు. మరియు అధికారులన్ని ఘోటకు నిరంకుశ వర్తనలని వారికి తెలియును. ఆంగ్ల ఇండియనులు, నివిలియులును, మిషనరీలును మనదేశము గూర్చి వివరీతాభిప్రాయములను వ్యాపింపజేయుచున్నారు. మనలో జాతివైషమ్యములున్నవట. నేకొక ప్రదేశములో నుకవ్వ సింపుచుండగా, ఒకరులేచి “మీదేశములో పరస్పర వైషమ్యము అప్పుడే! మేము మిమ్ములకు పీడిపోయిన యెదల మీ గతియేమి!” అని ప్రశ్నించెను. అంత నేకు “మాకతి గూర్చి మీకీధింతయే! భగవంతుడు ఆంగ్ల కాక్షము నాతని

కృష్ణానదికి పశ్చిమం వలన పోలవరము గా
నందును ని ఆ ప్లాన్ ఏ ఏ వా? అని అడు
చెప్పింది. అందులో నో నూనూలు చిల్లర వర్షము
కూడదు తేల్చుకొనబడలేదు. దబ్బులేని పోలవరము
యే తేల్చుకోవాలి. ఏమన రెండవవాడు పెద్దమనిషిని
యే తేల్చుకోవాలి. నిన్ను బాతులగున్న మనలను గేరినీయ
లెందులో?

బ్రాహ్మణేశ్వర సమస్య గూర్చి మాకు మిగుల సత్పా
రము కలదు. అంగ్లజాతిలో మదరాసు బ్రాహ్మణులు బ్రా
హ్మణేశ్వరలతో ఒడంబడిక రాకుండుట సంపూర్ణ సత్యమ
కదు. పి. రామారావుగారు కాశ్మీరీ గా వ్యాసవంశి.
వారు దానిని తప్పిపోయింది. మా కా ఆహ్వానము వచ్చిందేదల
తత్వక పోయియుండును. సంస్కరణములు అసంక్రమికము
లని బాధించారు అభిప్రాయము. కాంగ్రెసువారి కోరిక
లిందు కనబడకముఖ్యము కాలేదు. ద్వంద్వపాలనావిధానము
తోగి తీరలేదు. మిగిలినవారు కాంగ్రెసువారు రావలెనని
కోరుచున్నారు. కల్యాణమును స్వ. ఈ దేశమున 7 కోట్లమంది
మూలములకు సంబంధించింది. వీరి కనుకూలముగ నిరసన
వర్ధిల్లు రమణీయముల భారత ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నిం
వలసియున్నది. అప్పుడు గాని సంభుత్వములతో నిరసన
మత్సరముతో భారతమును పట్టించాలను. (కరతక
వ్యవహారము)

ఒక ప్రశ్న.

రాజగోపాలకాచార్య సత్యమూర్తిగారి నో క్రొత్త పద
గుండు తేడవైక వచ్చి.

ప్రశ్న.— అంగ్లజాతి లేకు పక్షమున కాంగ్రెసు
యొక్కయు, ప్రతి బాధియోద్యమముయొక్కయు భావము
లనుగూర్చి సి. పి. రామస్వామియ్యగారు, వి. పి. మాధవరావు
గార్లతోడి సంభాషణమును మీరు చదివారా?

జ. తరము.— చదివినది.

ప్ర.— రామస్వామియ్యగారు గాని, మిగిలినవారు
గాని, ఇతరులుగాని, లేకు పక్షాన్ని దూషించియు మీరు తెలి
యవా?

(జ).— సి. పి. రామస్వామియ్యగారు లేకు పక్ష
ము వారిని దూషించి రిని నేనె చెప్పలేను. ఇతరులు
గాని వారో మాట్లాడుచు మదరాసు మొయిలు
త్రుతికనుచును “సి. పి. రామస్వామియ్యగారు రోకరితో
సంభాషించుచును లేకు పక్షమువారికి వికల దృష్ట
ములేనట్లు ప్రాయశఃపరచుచును ఆరక్షించి వాడవచ్చు
అనేకులందఱు తీసికొని పాపముని ప్రార్థించి, పిమ్మట కృత
ఘ్నులతో నిరసనకు తలకుట న్నాయము?” అని చెప్పిరి.

పిమ్మట అభ్యుత్థులు వీరికి వందనము లర్పించి. అంత
టితో కథముగిలెను.

చంద్రరేఖావిలాపము

హాస్యరసప్రసంగరాజము: హాదియంబింగ్లకవిప్రణీతము
“ఈకృతికి సమముగాఁ గృతి - నే కవులును జెప్ప
జాలఁదిబిరుదము.”—జగ్గకవి. రెండవకూర్పు. 12.

అపూర్వసంఘసంస్కరణము

కాలానుగుణ మైన “యద్భుతగ్రంథము.” “అక్షర
లక్ష లిచ్చినను చాల” దని పొగడ్తగన్నది. అ. 8.

వసంత సేన

అంగ్ల సంస్కృతి కావ్యలక్షణవిలక్షిత మగు నూత్న
కావ్యము. పరపరంజకము. సవ్యాఖ్యానము. అ. 8.

నీతికథాసంగ్రహము

చిరకాలమునుండి పాఠగ్రంథము. 20,000 ప్రతులు
వ్యాప్తిలోనున్నవి. అందులు చదువదగినవి. అ. 4.

కాశ్మీరీ గోపాలరావు గారు,
4, ఆహాపురం సుడు, బాద్మి బోక్, మదరాసు.

శ్రీ మైలవరం బాలభారతి సమాజమువారు
6-12-1919 తేది శనివారం రాత్రి బెజవాడలో

శకుంతలా నాటకమును

ప్రదర్శన మొనరింతురు

శేట్టవినయం:— రు. 2, 1-8-0, రు. 1, అ. 8, అ. 4
(1888) కె. వట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

ఒక దర్బారు

సన్నదుల నొసంగుట

చెన్నై కలెక్టరుగారు టాకెట్ వాం. గారు, నిన్న
సాయంత్రము, బిరుదులను పొందినవారికి సన్నదుల నొసం
గుటపై ప్రచురణమును జరిగించిరి. సన్నదుల నొసంగుట
మొత్తము 12 గురికి ఈ దర్బారు నందు సన్నదు లివ్వబడెను.
5-20 గంటలకు కలెక్టరుగారు వచ్చిరి. అంతట కార్యక్రమ
మారంభమయ్యెను.

దర్బారునకు పురప్రముఖు లనేకులు కన్పించిరి.
టాకెట్ వాం. గారి ప్రారంభోపన్యాసమును ఈ క్రింద పాం
దుకరించి యున్నాము.

ఉపన్యాసము.

ప్రభుత్వమువారియొక్క ప్రయత్నమునకు విరుద్ధమున పొందిన
వారికి సన్నదుల నొసంగుటపై ఈ దర్బారున ఏర్పాటుచేసి
నాము.

“ది వాన్ బహదరు”

ఈ బిరుదుల పట్టికయందు దివాన్ బహదరు పి. త్యాగ
రాజు పట్టికాచేత ప్రథమమున నున్నది. త్యాగ రాజు పట్టి
కారు చెన్నై కలెక్టరుగారు పట్టపరీక్షయందు 1875 సం
వత్సరమున ఉత్తీర్ణులైరి. వీరు పట్టపరీక్షలందు ఉత్తీర్ణులైనను, తల
భర్తమున నదలక వారివారియొక్క అభివృద్ధికి అనేక విధ
ముల వోడ్చుచున్నారు. చెంగలవాసయ్యగారు సాంకేతిక
పాఠశాలాభివృద్ధికి అధికముగా పాటుపడుచున్నారు. తండ్రి
యొక్క పేరుతో వో పాఠశాలను వీరు నిర్వహించుచున్నా
రు. కన్యకాపు భర్తములకు వీరొకభర్తకర్త. చెన్నై కలెక్టరు
విద్యాలయ వాణిజ్య సభ్యులు వీరు మునిసికల్ కౌన్సిలరుగా
నండి పురపాలక విషయములందరికీ ప్రధానోద్యోగి వీరియే
యన్నారు. ఒక దక్షిణ ఇండియా ఫోబుల ఆఫ్ కామర్సుకు
యభ్యుత్సాహము. అభ్యుత్సాహమునూ. చెన్నై కలెక్టరు కాసన
సభ కేటెట కార్యాలయ కలెక్టరుగా ఎన్నుకొనబడి. ఇంతే
కాక వీరి సేవసంఘములందు కార్యనిర్వహణ సభ్యులుగా
వని చేయుచున్నారు. ఇట్లు అనేక విధములుగా ప్రజాసేవ
యొనర్చుచున్నందున వీరికి “ది వాన్ బహదరు” బిరుదు ఇయ్య
బడినది.

ఈ పట్టికయందు రెండవ పేరు దివాన్ బహదరు యస్.
భవానందంపిల్లగారి ది. బార్ని సార్వభౌముడు (ప్రిన్స్ ఆఫ్ వేబు)
గా నున్నప్పుడు 1906 సంవత్సరము చెన్నై కలెక్టరు
డి. అప్పాడు భవానందంపిల్లగారు వారి కోర్కెను సహాయము
నకు మెచ్చి ఒక పతకముచే వీరిని బహూరించిరి. కర్ణాటక ప్ర
భుత్వము కలెక్టరుగారు వర్ధిల్లన మొనర్చినప్పుడు, మిం
టోవార్డి ప్రభుత్వము చెన్నై కలెక్టరు వర్ధిల్లనమున వీరు ఇట్టి
ప్రశంసనీయులగు నేన మొనర్చి యుండిరి. ఇంతే కాక
వెళ్ళు కేసులందు వీరు అధికముగా వైపుణ్యమును కనవరచిరి.
గర్భ మెంటు ఆమె అభివృద్ధి నందు 21 వేల రూపాయలు దొం
గరము నాగినప్పుడు 18 వేల రూపాయలు ఇమ్మార్చి
దొంగిలించబడి నప్పుడు కలెక్టరుగారు 5 లక్షల రూపాయ
లు దొంగరము జరిగినప్పుడు వీరు మిక్కిలి శేషులతో నేరస్థు
లవాడను కనిపెట్టిరి. నేరస్థులకు భయము కలిగించుచున్న
అనేక వర్తమానములు నిరకరాధులవై మోలబడిన నేరములను
వీరు రద్దు చేయించుచుండిరి వీరు పోలీసులను ముఖములం దింత
శేషులును వీరు కాక తమిళ సాగరసృష్టికాశిని సాంఘిక
వృద్ధిని మిక్కిలి పాటుపడిరి. ఈనన్నదుల వీరికి మిక్కిలి
సంతోషముతో నొసంగుచున్నాము.

రావు బహదరు

రావు బహదరు బి. కందసామియ్యగారు పటాన్ పహ
రాజ శాసనములను చూచుచున్నారు. క్రైస్తవ కాలమునకు 27
సంవత్సరములనుండి ఉపాధ్యాయముగా నున్నారు. నిద్య
కల యొగక్షేమమునకై వీరు నిరంతరము కృషి చేయుచున్నా
రు ఇంతే కాక వీరు “సోషియల్ రిఫారండ్మెంటు”
అన పత్రికములమున సంఘసంస్కరణమునకు పాటుపడు
చున్నారు. వీరు సంఘసంస్కరణసభ కార్యదర్శులలో
నొకరు.

రావు సాహెబు.

రావు సాహెబు పి. జి. శ్రీనివాసాచారిగారు పట్టపరీ
క్షయందు లెక్కలయందు మొదటి తరగతియందు ఉత్తీర్ణులై
నారు. పిమ్మట న్యాయపరీక్షలందు ఉత్తీర్ణులై న్యాయమూర్తి

శేషగిరి అధ్యక్షగారి క్రింద వీరి పని చేయుచుండిరి. 1907
సంవత్సరమున కృష్ణా నదీ మెట్టపై గా నియమించబడిరి.
కాకినాడ కోల్ల సందర్భమున వీరు చేసిన పనికి మెచ్చి ప్రభు
త్వమువారు వీరిని డిప్టీ కలెక్టరుగా నియమించిరి. 1911 సం
వత్సరమున రెవిన్యూ బోర్డునందు, ల్యాండు రెవిన్యూ డిప్యూ
మెంటు మొదటి ఆఫీస్ డెంటు గా నియ
మించబడి. వీరికి డిప్టీ కలెక్టరు పనిచేసిరి. వీరివంశము
వారందరు గవర్న మెంటు ఉన్నతములు చేయుచుండిరి. వీరికి
మిక్కిలి సంతోషముతో ఈనన్నదు నిచ్చుచున్నాము.

రావు సాహెబు. పి. గోపాలకృష్ణయ్యగారు పట్టపరీక్ష
యందు 1897 సంవత్సరమున ఉత్తీర్ణులైరి. వీరు కలెక్టరు
యట్టియందు చేసిన పనికి మెచ్చి వీరు నూకరించెందెంటు
గ్రామకు మార్చబడిరి. వీరు కలెక్టరుయ్యునందు రి. కలెక్టరు
అదర్బారులై యుండిరి.

రావు సాహెబు పి. జి. శ్రీనివాసయ్యగారు: ప్రథమమున
ప్రభుత్వమున వీరిని గా నియమించిరి. వీరు తమ కార్యము
లందు శేష ముచేయుచున్నచో వీరి కలెక్టరుగా నియమించబడిరి.
1906 సంవత్సరమున గవర్న మెంటు గా మార్చబడిరి. ప్రస్తుతమున
సంవత్సరమున గవర్న మెంటు గా మార్చబడిరి. ప్రస్తుతమున
సంవత్సరమున గవర్న మెంటు గా మార్చబడిరి.

రావు సాహెబు అర్. శ్రీనివాసయ్యగారు: రెండు
పురు బ్రాహ్మణేశ్వర సంఘములకు చేసినవాడు. వీరు ప్రథమ
మున ప్రభుత్వ పరీక్షల కమిషన్ వారి ఆఫీసున దొక విన్న
వారుగా చేరిరి. వీరు స్వ. కృష్ణా నదీ యొక్క ఆఫీస్ మానేసి
రు వదలి పొందియున్నారు. 1918 సంవత్సరమున చెన్నై కలెక్టరు
యందు విజయము లూటిచేయబడినప్పుడు కాంతిస్థాపనమునకై
మిక్కిలి సహాయ మొనర్చిరి. పోలీసులను ముగిసిన గారు వీరిసహ
యమును ప్రత్యేకముగా ప్రశంసించిరి.

రావు సాహెబు శ్రీనివాసయ్యగారు: 1887
సంవత్సరమున యల్. యం. యస్. పరీక్షయందు ఉత్తీర్ణులైరి.
అది మొదలు బెల్లూరి, కలెక్టరుగా, కంభకోణం, మాయవరం
య్యగు పట్టణములందు వీరు కలెక్టరుగా యుండిరి. 1918 సం
వత్సరమున వైద్యపరీక్షలలో మెట్టమెట్టగా నియమించబడిరి.
వీరు వీర్యవ్రతులందు మిక్కిలి కీర్తిని పొందిరి.

రావు సాహెబు బి. వెంకటకవి నాయుడుగారు:
కుప్రతిభులను కీర్తి శేషులైన కలెక్టరు వైద్యమున నాయుడుగారి
కుమారుడు. కలెక్టరు నాయుడుగారు కలెక్టరుగా సంఘమునకు
80 వేల రూపాయలు విరాళ మొసంగిరి. వెంకటకవి నాయుడు
గారు కూడ యీ సంఘాభివృద్ధికి మిక్కిలి పాటుపడు
చున్నారు. కలెక్టరుగా కాపు ఘోషా ఆసుపత్రికి వీరు
నుమారు 20 వేల రూపాయలు లిచ్చినారు. వీరు అనేక సంఘ
ములందు సభ్యులై అనేక ధర్మములు చేయుచున్నారు.

రావు సాహెబు ఎ. రంగస్వామయ్యగారు: 1900 సం
వత్సరమున పట్టపరీక్షయందు ఉత్తీర్ణులైరి. పి. డబ్ల్యూ. డి. యం
దొక గుమాస్తాగా చేరిరి. 1910 సంవత్సరమున వీరు ఆకాంఠెం
టు గ్రామకు మార్చబడిరి. 1918 సంవత్సరమున ఆడిటర్ జనరల్
గ్రాండ్ ఆఫీసు నూకరించెందెంటు గా మార్చబడిరి.

రావు సాహెబు ఎ. వాసుదేవరావుగారు: 1902 సం
వత్సరమున పట్టపరీక్షయందు ఉత్తీర్ణులై కలెక్టరుయట్టియందు దొక
గుమాస్తాగా చేరిరి. 1911 సంవత్సరమున లోకల్ మునిసికల్
కలెక్టరుయట్టి మునిసికల్ మునిసికల్ గా మార్చబడిరి. 1915
సంవత్సరము ఫిన్ కలెక్టరు పర్వల్ ఆఫీస్ డెంటు గా నియమించ
బడిరి. వీరు తమ కార్యభారమును మిక్కిలి శేషులతో నిర్వహిం
చుచున్నారు.

“భాగ్ బహదరు”

భాగ్ బహదరు జెమ్ శేట్టి వీరి ఎదులో కి భట్టివారిగారు
మధ్య హిందుస్థానువారు. 1885 సంవత్సరమున కలెక్టరు
గుమాస్తావనియందు ప్రవేశించిరి. వీరు భార్యను మునిసికల్
కౌన్సిలరుగా నియమించబడిరి. వీరు శ్రీగురు ప్రబలిస సమయము
నందు మిక్కిలి సహాయ మొనర్చిరి. వీరు అధికముగా యుద్ధ
ములమున ప్రాగుచేసి యుచ్చినారు. 1815 సంవత్సరమున వీరికి
“భాగ్ సాహెబు” బిరుదు ఇవ్వబడినది. ఇప్పుడు భాగ్ బహ
దరు బిరుదు ఇవ్వబడినది.

ఈ బిరుదులను పొందిన వారి నందరిని అభినందించు
చున్నాము. ఇంతటితో యాదర్బారును ముగించు చున్నాము.

త్యాగ రాజు పట్టికారు కలెక్టరుగారిని పూజ్యములాలం
కృతుల గానించిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను.

ఎల్. బి. హెల్లిడే అందుకంపెనీ లిమిటెడ్.

హడ్డప్పు ఫీల్డ్, ఇంగ్లండు

బేసిక్ రంగులు

- ఆక్రెడెన్ ఎల్. ఆర్. 2 ఆర్
- బొరామెన్ ఓ. కాన్. ఓ. II
- బేసిక్ బ్లూ. బి. కాన్. ఆర్. కాన్.
- బేసిక్ గ్రీన్. బి. కాన్. జి. కాన్.
- రిన్యూబ్ల ప్రాన్. ఆర్. ఆర్. కాన్.
- క్రైస్టల్ డైన్. ఆర్. పాడర్. ఆర్. కాన్. పాడర్
- ,, డై. పాడర్. డై. కాన్. పాడర్
- బాల్మెన్. ఆర్. కాన్. జి. కాన్.
- పాడర్ పాడర్
- మాల పైట్ గ్రీన్ పాడర్
- ,, ,, ,, (క్రైస్టల్)
- మాలెన్ బ్లూ హెచ్
- మెలిన్ బ్లూ బి. బి. కాన్. బి. బి. ఎల్. బి. బి.
- ఎల్. బి. 2 ఆర్. ఎల్. బి. 4 ఆర్. ఎల్. బి. 6 ఆర్.
- ఎల్. బి.
- ఫెస్టివల్ ప్రాన్. బి. బి. బి. కాన్.
- ఫెస్టివల్ బి. ఎన్. బి. ఎన్. కాన్. ఆర్. ఎఫ్.
- ఎఫ్. ఆర్. ఎఫ్. ఎఫ్. కాన్. జి. జి. కాన్.
- ఉన్నిన్ హెలియోక్రెట్

నల్ ఫైడ్ రంగులు

- టియోన్ డీప్ బ్లూక్ బి. కాన్.
- ,, బ్లూక్ బి. కాన్.
- ,, బ్లూక్ బి. కాన్. బి. ఆర్. కాన్.
- ఆర్. ఎన్. ఓ. ఆర్
- ,, బ్లూక్ బి. జి. ఆర్
- ,, కాన్. బి. కాన్. 2 ఆర్. కాన్.
- ,, బ్లూక్ బి. కాన్. 2 ఆర్. కాన్.
- ఎల్. బి. ఆర్
- ,, ఇన్ టెన్
- ,, ఇన్ టెన్ ఆర్, బి
- ,, కాన్. జి.
- ,, గ్రీన్ బి. 2 జి. 5 జి
- ,, కోల్డ్ బి. కాన్. జి. కాన్.
- ,, కాన్. ప్రాన్. ఎం
- ,, కాన్. ఆర్. జి

మార్ డన్ రంగులు

- ఆల్బెన్ ఎన్. ఎఫ్. శేష్
- ఆక్రెడెన్ వైట్ బి
- ఆక్రెడెన్ బ్లూ బి. బి. శేష్, 2 బి. శేష్
- ,, 2 బి. పాడర్, 2 బి. ఆర్. పాడర్
- బ్లూక్ బ్లూక్ వైట్ 4 బి. శేష్
- డైయెండ్ క్రోమ్ గ్రీన్. బి.
- ,, క్రోమ్. రెడ్. బి. ఆర్
- ,, క్రోమ్. బ్లూక్. ఎన్. జి. ఎన్. ఎల్. బి. హెచ్
- ,, ఎన్. ఎల్. బి. హెచ్
- ,, బి. ఎల్. ఎన్
- ,, క్రోమ్ బ్లూక్ బ్లూక్ హెచ్. బి. ఎల్. బి.
- గాంధీ బి. ఎల్. బి. శేష్
- హెల్మెట్ ఆరంజి. ఆర్. శేష్
- ,, ఎల్. బి. ఎన్. శేష్, జి. ఎన్. ఎన్. శేష్
- ,, క్రోమ్ హెచ్. శేష్. జి. శేష్. హెచ్
- ఎన్. శేష్. జి. ఎన్. శేష్
- ,, గ్రేడ్ బ్లూక్. ఎన్

దరఖాస్తులు వంపిన తరువాత శాంపిల్స్ వంపుచేయబడును.

రోగేబిల్డింగు, ఆపోలో వీధి, పోర్టు, బొంబాయి.

Dolatram Kashiram & Co., Rogay Building, Apollo St, Fort, Bombay.

బాలగంగాధరతిలకు.

వివిధాంశములపై నిచ్చిన అభిప్రాయములు

(మాత్రత్యేక విశ్లేషణకండి)

బొంబాయి డిశంబరు 2:— సర్ వెంట్రెయిన్ షిరోర్ గారిపై తెచ్చిన మానవత్వపురావా శుద్ధిగృహ లండనునగరమున కేసిన బాలగంగాధరతిలకుగారు అభిప్రాయము ప్రకృతియైన పిమ్మట కాంగ్రెసు ప్రతినిధిగ రాజకీయ సంస్కరణములను గూర్చి పరిశీలించు సుమారు శుభకర్మ మాంగ్ల శతాబ్దంలో క్రితవచనలే నీయతాభివృద్ధికి పాటుపడి క్రిందటి గురువారమునాడు ఈ జిస్టిఫ్యుమయలో హిందూ శతమానకు విశ్వసిది. తిలకుగారు బొంబాయిలో సద్భావగృహమునందుండగా ఈ ఉదయము మొదలు ఆగ్రా ప్రాంతవరకునూ ద ఆనేకమంది ప్రేక్షకులు స్త్రీపురుషు లరిని ఎడతెరిపి లేకుండ సందర్శించిరి. వివిధ రాజకీయసమయము తెన్నియోవారి సనేకవిధముల ఆదరించి సక్రమించిరి.

బాంబాయి కమిటీరీపోర్టు

బాంబాయి కమిటీవారి రిపోర్టుపై వారి అభిప్రాయమును తెలుకగోరి దాని తేలికయి లంగీకరింపవలయునా నలదానిని యదుగ తిలకుగారు చెప్పిరి:— సంస్కరణముల సంగీకరింపవలయునని గాని నలదనిగాని పరలైన నెట్లు చెప్పిదలో వాడు తెలియును. వాయుభిప్రాయము ప్రకారము మనము సంస్కరణముల సంగీకరింపను అనసరము లేదు; తిరస్కరస్కరింపను అనసరము లేదు. అంగీకరించు మనము సంస్కరణముల సంగీకరించు నెడల మనమంతటితో సుంకుప్తినందవలయునని తలంతులేని మనము వారిని సంగీకరింపను. అంగీకరించునెడల మనము పార్లమెంటు కోరికలప్రకారము నడచుకొనినవారమగుదు మన నెడల సంస్కరణముల సంగీకరించి మరెక్కొన్ని సంస్కరణముల నీయవలయునని మన కీయవలయునంతటి నిచ్చువర కాంగ్లోశన చేయవలయున.

సంధిసభలో చేసిన పని

కాంగ్రెసువరపున సంధిసభా ప్రతినిధిగ నెన్నకొనబడినందుల కేమిపనిచేసిరి. రెండవ క్లాజుప్రకారము బాతీసమితిలో భారత శతాబ్దముకొరత మెట్టిది? గ్రేట్ బ్రిటనులో ఇండియా కేదైన కలహము సంభవించునెడల మందుగూర్చి యది బాతీసమితికి చెప్పకొనవచ్చునా? యది యదుగగా తిలకుగారు చెప్పిరి. “హిందూ శతాబ్దము బాతీసమితియందు స్యక్తత్ర సభ్యత్వం నొందిరి. బాతీసమితి కన్ని ఆంకీయము తెలుపుకొన అధికారము సంపాదించిరి కాని కేంద్ర ప్రభుత్వము వాగుగ దురివిక్రమస్వేచ్ఛకొంది క్రమబద్ధతతో నేతీధివించి దాని ప్రతినిధులు ప్రజాసమయములక అనగా సామ్రాజ్య సభ చేతనో, కాంగ్రెసు చేతనో ఎన్నకొనబడినవారగునో ఉండవలెకలము హిందూ శతాబ్దమునకు తగిన ప్రాతినిధ్యము లభించినదనుటకు విజయము. కాంగ్రెసు ప్రతినిధిగ నేను బాతీసమితి అధ్యక్షున కొక విజ్ఞాపన నంపితిని. ఇంక నేమిచి చేసితిని? కాంగ్రెసులో తెలియబరచెదను. ముఖ్య విషయమున నికనం కేమిచేయవలయునో కాంగ్రెసు నిర్ణయమునట్టి యందును.

మితవాదులు కాంగ్రెసు

మితవాదులు కాంగ్రెసునుండి తొలగుటకు గూర్చి యదుగగా తిలకుగారు చెప్పిరి: కాంగ్రెసు కట్టుబాటు లన్నియు బాతీయవాదులు రాకప్రార్థ మొక కాలము క్రిందకునో మితవాదులచేత నేర్పాటు చేయబడినవి. ఆకట్టుబాటు లట్లానే యున్నవి గాని మార్చబడలేదు. కాంగ్రెసు భారత బాతి అభిప్రాయమును తెలుపును. కాంగ్రెసులో ప్రతినిధులందరికి తమ అభిప్రాయములను సచ్చ చెప్పి వారి లోబరమకొనలేని వారలకు భారత బాతి తగవు మూట్టకుటకు విజయము. వారి దూరదృష్టినిగూర్చియు తెలివిలేకుటకు గూర్చి వారేమి యనుకొనినను అనుకొనవచ్చును గాని భారతబాతి ప్రతినిధుల మనుటకు వారికి హక్కులేదు. మితవాదులు కేయదరు అత్యుక్తమ కార్యము కాంగ్రెసునకు వచ్చి తమ అభిప్రాయములను కాంగ్రెసువారి సంగీకరించునట్లు చేయుట; కాస్త్రీగారు డిల్లీ కాంగ్రెసునకు వచ్చిరి. చాలసేపుతవ్యసించిరి. సభ్యులు నెమ్మదిగ వినిరి. కాంగ్రెసునకు తమ అభిప్రాయమును సచ్చ చెప్పి గోరు ప్రతి మితవాదియు నటు చేయవచ్చును. మితవాదు లేర్పరచిన సంఘములో సనేక మత్తుడే కాంగ్రెసులో చేర్చబడినవి. వాటివ్యాపార యంతరము మితవాద ప్రతినిధులైనను కాంగ్రెసునకు రావచ్చును. మితవాదప్రతినిధులే ఎక్కువగానుండునట్లు వారేర్పాటు చేయవచ్చును బాతీయవాదుల

కన్నెన్ని విధముల కాంగ్రెసులో ప్రవేశించుటకు ఆసక్తి కలుగుచున్నామో మిత్రవాదులకు నన్ని విధముల అన్ని ఆవశ్యకములు కలవు. మిత్రవాదులు అత్యున్నతము కాంగ్రెసునకు వచ్చెదరని నేను భావించుచున్నాను.

కురుక్షేత్ర సామ్రాజ్యము

కాలిక్యు నువ్వకు గుర్తు లిలకు గాల్గు చెప్పిరి—
(తనచే మహాసంగ్రామములను జర్మనీ అస్తిత్వము కన్నె అట్టేయకు సామ్రాజ్యములు నాలుగు కూలిసి. కిక్కిన సామ్రాజ్యములకే ముగ్రము ప్రవర్తి పక్షములను సో ఆమూత్రము అట్టేయకు సామ్రాజ్యము విషయమునగూడ నామూత్రము ప్రవర్తింపజేయుచును, ఆ ప్రభా ప్రాతిభ్య స్వయంబర్లయ నూత్రమే అన్నిటికిని వర్తింపజేయుచును.

బ్రిటిషు కాంగ్రెసుకేట: హిందూజాతకేట

హిందూజాత విషయములపట్ల అంగ్లేయుల ఆభిమాన మెట్లున్నదని ప్రశ్నింపగా లిలకు గాల్గు చెప్పిరి. — ఇంగ్లండు లో జేయబడినవని కావలసినంత యున్నది. అన్నింటవారను గూడ హిందూజాత విషయములం దభిమానముతో వని చేసిరి. కిక్కిన అన్ని కేటలవారికంటే కాంగ్రెసుకేట వారు హిందూజాత వ్యవహారములం దెక్కువ ఆభిమాన తో వనిచేసిరి. హిందూజాతం దభిమానము వహించి పనిచేయునోహానికి హిందూజాత విషయములు పెట్టిరి గూర్చి చాలవారము చెప్పవలసియున్నది. ఇంగ్లండులో నిరంతరమాంతరము చేయవలయు అవశ్యకత కట్టిగా నన్నది. అవిషయముగూర్చి అత్యున్నతము కాంగ్రెసు కిగిన యేర్పాటులకు చేయవలయును.

బ్రిటిషు కాంగ్రెసుకేట

బ్రిటిషు కాంగ్రెసుకేటమిటిగూర్చి లిలకు గాల్గు చెప్పిరి. వారు కాంగ్రెసు అభిప్రాయములతో నేకీభవించుచున్నారు. వారు ప్రభా స్వాతంత్ర్య కేటవారు. కాంగ్రెసు చేయు ఏర్పాటుల కంగీకరించి దానితో కలసిమెలసి పనిచేయు నిష్పవమచున్నారు. కాంగ్రెసు భారతకాలి అభిప్రాయములకు వెలిబుచ్చునని ప్రశ్నించిరి గావున నది యెంతవరకు పోయిన సంతకమునను దానితో కలసి పనిచేయుచును.

చెప్పపురి ఆంధ్రనభ.

ప్రస్తుత ప్రదర్శనములు.

ప్రదర్శన వారి విశేషము ప్రశంసించుచు యీ నెల 7 వ తేదీ మొదలు జనవరి 14 వ తేదీ వరకు యీ క్రింది విషయము నాటకములు ప్రదర్శించెదరు. ప్రతి ప్రదర్శనమున సాయంకాలము 5-30 గంటలకు ప్రారంభమగును. ముక్కోటి ఏకాదశిగాను మాత్రము (జనవరి 2 తేదీ) ప్రదర్శనము రాత్రి 9-30 గంటలకు ప్రారంభమగును. ఈ క్రింద పేర్కొనబడిన నాటకముల యీ క్రింద పేర్కొనబడ్డ తేదీలయందు ప్రదర్శించబడును.

- 7-12-19- ఆదివారము- లవకుళ
- 18-12-19- శనివారము- ప్రహ్లాద
- 14-12-19- ఆదివారము- ప్రహ్లాద
- 21-12-19- ఆదివారము- కృష్ణ-లీల
- 28-12-19- మంగళవారము- ప్రహ్లాద
- 24-12-19- బుధవారము- చంద్రహాస
- 25-12-19- గురువారము- : శ
- 26-12-19- శుక్రవారం- లవకుళ
- 27-12-19- శనివారము- రామరాజు లేక విజయనగర రాజ్యవివాదము.
- 28-12-19 ఆదివారము, ప్రహ్లాద
- 29-12-19 సోమవారము, హరిశ్చంద్ర
- 30-12-19 మంగళవారము, సారంగధర
- 31-12-19 బుధవారము, పాదుకా పట్టాభిషేకము
- 1-1-20 గురువారము, కృష్ణలీల
- 2-1-20 శుక్రవారం, (ముక్కోటిరాత్రి) రుక్మాంగద-ప్రహ్లాద
- 4-1-20 ఆదివారము, చంద్రహాస
- 11-1-20 ఆదివారం, సారంగధర
- 18-1-20 బుధవారం, వేదీసంహారం
- 14-1-20 గురువారం, నశ

ఈ నాటకములకు సీట్ టికెట్లు అమ్మబడును. ఆర్కెస్ట్రా సీట్ టికెట్లకు 25 రూపాయలు; రిజర్వు సీట్ టికెట్లకు 25 రూపాయలు. ఈ టికెట్లు కొనవలయువారు కార్యదర్శులు, చెప్పపురి ఆంధ్రనభ 141 బ్రాడ్వేకు (వాయు ప్రార్థికులు. 5వ ఆదివారం 7 వ తేదీ సాయంకాలమున ప్రదర్శించు లవకుళ నాటకము వెంటబడి రాజుగారి యజమాన్యము క్రింద ప్రదర్శించబడును.

హంటరు విచారణ సంఘము

మార్క్సికనుగారి సాక్షి ము

లాహోరు, డిసెంబరు 2:— మంగళవారమునాడు హంటరు సంఘమువారి యెదుట మార్క్సికనుగారి సాక్షి మిచ్చిరి.

తండ్రి జగత్నారాయణగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:—

తాము ప్రజలకు పట్టుకొనబాలమని మిత్రులగానను డిప్యూటీ మాజరింపెందెంటు గారును కాకు చెప్పలేను. నివి అధికారములకు చేతకాక వారి సంతక పూర్వము పట్టుకోలేను. పట్టుకొనట కధికారమున్నదా లేవానను సంతకము కలిగి ఆలస్యముచేసిరి. నేను దర్బారుకు జరిపి హుక్మ లాను ప్రకటించితిని. భవతి గాయు గారును స్త్రీదళం కర్మము నూకే గారు ఉత్తరప్రదేశ్ గా పట్టుకొనిరి. వారిని పట్టుకొనినప్పుడు వారు ఘాతుకములు చేసికట్లు చూపుట కాధారములలేవు. అకనిని పట్టుకొనటకు కమ్మివరకు బాధ్యును. అకను ఆంధ్రో శ న కా రు ల కు నా య కు డు గు లా ము మొహిస్తీను, అబ్దుల్ కాదుర్ భవతిగాయు ము కొందరుకు ముఖ్యముగ నల్లలలో కలిగించుకొని వనిచేసిరి. మాకల విజృంభింపకుండ భవతిగాయు చాల పనిచేసికట్లు కరువార తెలిపెను. స్త్రీదళం తెనకు అధికారములతో దొడ్డలేదు. సిప్రేవరి, మర్రి, జహీనీ వెలగో బహింగనధ లేమియు జరిగియుండలేదు. 1917-18 లో రాజకీయవిషయములకు చర్చించుటకు సభలు జరిగినవో లేనో చెప్పవలెను. మాన్ లాను ప్రజలు హస్తాంతి ప్రజదాని దీపింకరిని నా యభిప్రాయము కానూనాని చుగవారి సందర్శిని వైకాధికారుల కలిరనునకు పిలిపించిరి. నేరము చేసినవారిని గుర్తించుటకు అట్లు చేసిరి. వా రట్లు ఒకరోజున రాగా లిగి మరునాడు కూడ రమ్మనిచెప్పిరి. మగవాడ వైకస్థానములోనుండగ వారి యిండ్లకు సోదాచేసినవంగలినిజను కాదు. ఎవరుగ్రుచ్చిస్త్రీదళం ఇండ్లకు సోదాచేసిరి. వారిలో కొందరు కనిత్ర పురుషులు. శ్రీక శ్రీకృష్ణ కిక్కులకు గురించి నా కేమియు తెలియను. కేకన దానునో మరెవ్వరినో మాక్సుతో భూమిమీద గీతలు గీయుమని ఆహ్వానించిట్లు నాకు తెలియను. కానూననుండి బయటకు పోయిన గ్రామవాసులు 4 రోజులలో రాకపోయిన యెడల ఆస్తిని వేలము చేయుదురని ప్రకటించిరి. జమీందారులెవరును అల్లరిలో కలిగించుకో లేదని నాకు విచారణలకు తెలియ. వైకుంఠ పట్టణములో నుండటలకు గుర్తులు అల్లరులు చేయకుండా అనిగియుండిరి.

ఇప్పటికి కూడ కానూన ప్రజలకు గవర్న మెంటుమీద గౌరవమున్న దని చెప్పలేను. ఏకాభిప్రాయా స్థితియు విషయమివ్వచ్చును.

మాన్ లాను ప్రకటించు టవసరమైనదని ఒప్పుకొని నను దానిని చాలాకాలమునకును యెదుట ఉంచవలసి కచ్చివనని జగత్నారాయణగారు ప్రశ్నింప సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:— అల్లరులకు కారణభూతములైన హేతువులు పోలేను. రాలటు లిట్లు ఉన్నది. గంధిగారున్నారు.

రాలటు కాసమింకను ఆమెలోనుండెను. గంధిగారు చనిపోలేను. ఆ కారణములచే నింకను మార్పులు లాను ఉంచుమని కోవకురానిది నారాయణగారు కచ్చింప మాన్ లాను ఉండిన యెవల యెక్కువ నురక్షితముగ నుండునని సాక్షి ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

తేతు సింగుగారు

బ్యాంబుర తేతుసింగుగారు సాక్ష్యమిచ్చుచు 11 వ తేదీ వరకును పట్టణము వెప్పురిగ నుండెనని ఉడివి. 1 వ తేదీని జరిగిన సభలో ఉండే ప్రారంభమైన ఉపన్యాసము లివ్వలేదు.

జగత్నారాయణగారికి సాక్షి యిట్లు చెప్పెను. ప్రజలను కాంతింకజేయుటకే సాయంకాలము సభచేసిరి. మోహన్ లాల్, గులాము మోహిస్తీను మున్నగువారు రాజద్రోహము కాదు. మార్పులు ఉత్తరప్రదేశ్ వారి ప్రజలు నోరు విప్పుటకుకూడ భయపడిరి. మార్పుల యున్నంతవరకు యెవరికిని సాక్ష్యములేదు.

భాగ్ సాహేయు అహమ్మదుభానుగారు

భానుబహద్దరు అహమ్మదుభానుగారు సాక్ష్యమిచ్చిరి. వారి విచారణ నూకలులేదు. విచారణ మంగళవారము నాటికి ముగిసెను.

బుధవారము

లాహోరు, డిసెంబరు 3:— భాగ్ సాహేయు అహమ్మదుభాగారు చాలసేపు నేను సాక్ష్యమిచ్చిరి. 40 నెల

ల్యాగుగారు బొంబాయినుండిచ్చి సాక్షులకు విచారించుటకు హాజరయిరి. స్వీత్తుగారు కాన్పూరుకు వెళ్లిరి. కూలీలు నమ్మకట్టుకుటలకు వారు వెళ్లిరి. వారికను కచ్చియుండలేను. మధ్యాహ్నము మాన్ లాను ప్రయోగించి కేసును దవ్వకు గారు సాక్ష్యమిచ్చిరి. వారిని ఇంకా జగత్నారాయణగారు విచారించలేదు. అప్పటికి సాయంకాలము పడినందున విచారణ చాలించిరి.

భాగ్ సాహేయు అహమ్మదుభానుగారు

భాగ్ సాహేయుగారి సాక్ష్యములో తెప్పిరి:—
లాహోరు, అత్యున్నతముండి కొందరువచ్చి దుర్బిషణ చేసిరి. కానూనలో స్థితి విషయముగ నుండెను. ప్రజల ఆస్తిని భ్వంసము చేసిరి. ప్రజలు యేమియు చెప్పకుండుటచే నేర ఘటన తెలిసికొనటకు కష్టమయ్యెను. మాన్ లాల్ పెరవాను ఒక డుండెను.

జగత్నారాయణగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:—

వైవాద ప్రాధ్యులను చేసినట్లు నేను రెండుసంగతులను మాత్రమే చెప్పవలెను. బొంబాయి కరాచీలనుండి ఒత్తిడిలిగి న్ను చెప్పటకు ఆధారములేదు. లాహోరు అత్యున్నతముల నుండి మాత్రమే కలిగినట్లు చెప్పవచ్చును. 11 వ తేదీ సభకు స్త్రీదళము జరిపింపలేదు. వారిని ఉపన్యాసము లివ్వకుని. సభలో నేను జరిగిందామి కాకు తెలిసికొనటకు మూడు ఆధారములుగలవు. నాయకులు వెల్లిపోయిన తరువాత నాదరు ఉపన్యాసించి ప్రజలెన్నికవ్వముల నయిన భరించుచు కోరెను. 11 వ తేదీకి పూర్వము పట్టణములో రాజకీయాంతరము లేదు. పయిట్టుకములకుండిచ్చి ప్రాధ్యులను చేసినవారి పేర్లు నాకు తెలియవు. అత్యున్నతములలో నాకుటకు కంపెనీలో నిగా రిని తరువాత తెలిసెను. ఒక్కరును నుండువరకు మేము విచారణ చేయువచ్చును కోర్కవలేదు; అధికారుల సాక్ష్యములనే ఆధారముచేసికొని 60,70, మూని కిక్కిరిరి. కట్టుకొనినవారిని వడచేయుండుట కోరబోడ్డిరి కట్టిరి. దానికి కచ్చిచేయలేదు. చలయపులను వడికట్టలేను భూమిమీద మాక్సుతో రాజులయునిని వైకాధికారులు త్రొక్కు చేసి నట్లు నేను వింటిని.

సుల్తాను అహమ్మదుగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:—

వైవాద మూకలు రాష్ట్రమువెళ్ళు చక్రవర్తిగారిలో యుద్ధము చేయుటకు కానూనతో కుట్రలేదు. ఖయీసీలు వెల్లుటకు కట్టినబోడ్డిలోనే మరుగు దొడ్లకు కూడబట్టిరి.

మిత్రుగారు

మిత్రుగారు తరువాత సాక్ష్యమిచ్చిరి. 12 వ తేదీని జరిగిన వివిధవిషయములను వారు వివరించిరి.

నెటల్వాగుగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను. — కానూన ప్రజలు వ్యామధ్యమైయుండిరి. వారికి విశేషముకలమీద క్యవము లేదు. అత్యున్నత సరమునుండి కొందరు కచ్చి అల్లరులు చేయించిరని నాయభిప్రాయము. దానిని గురించి సాక్ష్యములేదు. కానూన ప్రజలంత అల్లరిచేయుటకు సమర్థులుకాదు. భయం యెక్కువయు ప్రజలందు అశ్వస్తీ ప్రబలిత. ప్రజలకు చాలకాలమునుండి నిరాదరణ చేసిరి. యుద్ధములో చేసిన నేనవ రాలటుకాను ము ఫలమానిని ప్రజలు చెప్పకొన వారంభించిరి.

జగత్నారాయణగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:—

కెవైకు దవ్వకుగారు చిక్కిలికృష్ణ కిక్కులకు విధించిరని వింటిని. కొరదాలతో గొట్టుచుంక మానుటకు కృత్రిమాలులు కొందరును తీసికొని కచ్చిరని నేను వింటిని నేను దీనిని గురించి వింటి నేగాని విచారణ చెయ్యలేను. గవర్న మెంటు వారితో యుద్ధము చేయుటకు కుట్రయచ్చుదని నేను కలకం.

రాలటు కాసనము గురించి బయలుజేసిన వదంతులకు గురించి నుండుట ప్రభువు గారు సాక్షిని ప్రశ్నింపగా సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:— కాసనము గురించి తేకభాషాక్షరికలలో వ్రాసిన దానిని కొందరు చదివి చదువురాని వారికి వారు దానిని గురించి చెప్పిరి.

లాలా లాల్ చందుగారు

కానూనలో తనాసీబదాగ నుండిన లాలా లాల్ చందుగారు సాక్ష్యమిచ్చి 12 వ తేదీని జరిగిన విషయములను వివరించిరి.

జగత్నారాయణగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను. — గంధిగారిని పట్టుకొనినట్లు తెలిసి ప్రజలు ప్రజల అల్లరులను చేయుటకు ప్రార్థించిరని నాయభిప్రాయము. విచారణకు సభలుచేసి లేనిసానికడంతులు నిజము కావని చెప్పలేను. గ్రీ విషయమై అధికారులు నేమియు చేయలేదు.

crowful nature of the days of the years of my administration and the two first named causes have operated to handicap that development and progress which you and I have had at heart and have laboured hard to bring about. But though the results which could be secured with pride may not have been my lot to attain, I do hope that my five years' collaboration with you have not been entirely barren. If it has been, then the fault is mine, for no one has ever had from the Secretary of his department and Agricultural Adviser more loyal and able support than I have had and I am glad of this opportunity of tendering my sincerest attitude to every one of you.

Agricultural Education.

You will recollect that on the very first occasion on which I had the pleasure of meeting you here I invited your attention to the question of agricultural education. A sub-committee of your body was formed and as a result of expert consideration you so rapidly gave to the matter a stimulus was given which promises in the near future to revolutionise the order and methods of agricultural education and, I hope, ultimately to enlarge the horizon of the Indian agriculturists in all provinces.

Development of Cotton.

In the second place the problem of cotton and development of its cultivation in India had to be grappled with and the Committee over which Mr. Mackenna presided so ably and which reported last year has presented us with a most valuable document. If its importance is to be gauged by the appreciation with which it has been received by the Empire Cotton Growing Association and the public, then I think Mr. Mackenna and his colleagues are to be warmly congratulated. We are taking up the recommendations which they formulated as rapidly as possible and I hope that in the matter of establishing cotton markets, publishing prices and licensing gins and presses as well as in the matter of encouraging the development of longer staple cotton, action may be taken in conformity with the report before I bid farewell to India.

Sugar Cultivation.

Thirdly it seemed to Mr. Mackenna and me that the time has come to investigate thoroughly the position of sugar cultivation, manufacture and marketing in India and as you are aware Mr. Mackenna's broad shoulders have undertaken this herculean labour also in conjunction with the distinguished colleagues whom it has been a real pleasure to us to meet here. I feel confident that difficult though this task is, more difficult even than the cotton problem, we shall secure as a result of the Committee's labour information and advice of the greatest possible value to India presented logically and readably and I for one look with confidence, as a result, to a ready investment of Indian capital in developing the sugarcane. But I hope I am not hypnotising myself when I express to you my conviction that though as I had said we have been debarré owing to the war from going ahead at a pace which the time seemed to indicate as necessary yet partly as I believe through a more attractive manner in which we are now publishing our journals and other publications as well as owing to other causes there is a very real development of indigenous public interest in the great industry which it is our duty to foster. Indications of this growing interest are shown on all hands and Mr. Meant has told me that it manifested itself clearly in various ways during the past session of the Legislative Council at Simla.

Agriculture and Politics.

I will now endeavour, if I may count on your patience, for a little longer to look up what I first referred to, namely the development of agricultural education with recent political events and I then propose to suggest to you a view of the future (coloured perhaps but at all even a firmly believed in by myself), which presents to my mind a goal well worth our end-avert to attain. Soon after our first discussion here in 1916 on agricultural education we were all plunged into the problem of political reform and we know to-day that we are upon the eve of changes of a far-reaching character in the administration of the country. So long as reforms were under discussion there was controversy on all hands as it is natural and proper that there should be on such occasions. Some of us took one view and some one another, of the various proposals and British like we most of us remain of the same opinion still. Whatever our opinion may have been at the start, British like we shall know how to submit and endeavour to give a fair trial to the opinion that eventually prevails. One thing is certain, that the system under which agriculture has been administered, controlled and stimulated will be radically altered. Agriculture will not only be a provincial subject but it will be administered by a Minister. May not we, the Agricultural Department of the Government of India, congratulate ourselves on having been before hand with the changes in so far as we have given a stimulus to both branches of agricultural education. With the help and advice received at the hands of this Board we may hope not only that state education for agriculturists has taken a start but that most of the major provinces in India will shortly be furnished with a well equipped college for higher education and for research in agriculture. Thus we have endeavoured to initiate machinery for furthering the development which will now be entrusted to provincial administrations through the hands of responsible ministers and here before I begin to try and draw a moral I must refer to one other subject, which has engaged our anxious consideration namely, the changes in the organization and sources of recruitment (as well as of pay recommended by the Public Services Commission. Even if some of the other influences of which I have made mention has not impelled us thereto, we should have been under the necessity of reviewing the conditions which govern the agricultural department in connection with the Public Services Commission report.

Imperial Agricultural Service.

As you are aware, speaking generally our policy for the future will be to Indianise the Imperial Agricultural Service as rapidly as this can be done, having due regard to the maintenance of that high standard of efficiency, which all of you by your example and influence have set. It will take a long time but it would have taken much longer if we had not paved the way for securing the highest possible standard of agricultural education in some of the provincial colleges to be supplemented at this institution. We have at the same time recognised that we shall in

years to come require the best men procurable wherever recruited and in far larger numbers than in the past with the high qualifications possessed by yourselves. I may perhaps be pardoned for quoting what I said in the Legislative Council in March 1911 in reply to the motion of the Hon'ble Mr. Sankar in this matter. That motion proposed that we should undertake that steps should be taken to discontinue recruitment in Europe for the India Agricultural Service and certain other technical services within ten years. In opposing that resolution I said that the time limit which would commit the Government of India to cease recruitment anywhere but in India for many services covered by this resolution might mean, I do not say that it would mean, it might mean that very considerable material loss would ensue to posterity. I maintain and I think most Hon'ble members will agree with me that it is the duty of any responsible Government to keep their hands free to get the best brains possible for the material advancement of the country. However I admit also the responsibility of the Government of India to go as far as they possibly can in the direction advocated by the Hon'ble member so far as it is based on the report of the Public Services Commission and so after consulting the Local Government, it is impossible to go with due regard to the safeguarding of posterity. Let us see then what the future holds for us. We have started a system of agricultural education, which we hope well in course of time suitable training to be imparted in this country as scientific and complete as can be gained anywhere. We have simultaneously laid it down as our policy to aim at the goal of the Indianisation of Indian agricultural as well as of other services as rapidly and completely as is possible with due regard to the vital importance of securing for the service of this country the best men available.

It would seem as though in the case of a service so predominantly European you had voluntarily signed the warrant of your own extinction and I know that in some quarters this is felt with apprehension. I do not for a moment endorse this apprehension, but whether it be well founded or not depends, I firmly believe, on whether we fail to do our utmost to pursue the accepted policy or whether we succeed. Let me try to explain. Until recently, speaking of public service in India in general terms, we as a bureaucracy to whom had been committed the charge of administering efficiently the gigantic trust, we have of necessity in the circumstances in which we understood that trust, discharged the task ourselves, since no indigenous material was available. We have consequently come to look upon the Imperial Service, in India as necessarily European. I suggest to you however that, though perhaps unconsciously, always had at the back of our minds a great ideal which has found expression in the messages which from time to time had been conveyed to the Indian from home. And that ideal as always involved much more and something much higher than mere discharge of our executive trust with efficiency. I believe every one of us, much as we dislike the conscious realisation of it, (and still more an expression of it) is as much an idealist as our ancestors in the days of chivalry and of crusades. In all our great national adventures we have not, as our enemies have often represented, gone forth into the world under promptings solely of material gain. We have gone out impelled, thereto by the same instinct of adventure, the same curiosity for the unknown new worlds as has influenced us from the earliest recorded days of our island home. And just as, for example, the Pilgrim Fathers went forth from England to find and to found a home where the liberties of race, which had become an inseparable factor of our ancestor's lives should be enjoyed unfettered, so whenever we have gone, we have carried with us in our search for new worlds beyond not only the ideal of that liberty but what is more to implant in spirit in our new homes whatever they might be. Whether it may be in the proclamation of 1858 or in the announcement of the 20th of August 1917, the goal described was not an accidental and irresponsible utterance resulting from political expedience. It was a pronouncement crystallised in the words of developed consciousness of the stage reached in the attainment of the ideal of our race.

Now what has happened in India during the past fifty years and why are we confronted with the need to-day to bring ourselves up to date. Surely we have been however haltingly advancing towards a new stage on the road to our goal. We find ourselves at a stage of advance in which it is possible to utilize the fruits of our humble labours by associating with ourselves in greatly increased degree our fellow citizens whom we have been educating up to the task. To some of us it may appear that agitation on their part to secure this right of equal service is not only prompted by racial considerations it may seem to us therefore a kind of ingratitude but it is actually premature. In regard to the first point human nature is very much the same despite what Kipling has said in the *East is the West*, and I would merely ask each one of you to place yourself in the position of your Indian compatriot and ask yourself whether you would have done very differently in the matter of agitation from what they have done. As to the second point surely it has never been a British characteristic to dedicate to incur some risk in the process of advance especially when this depend upon the preparation by educating. There must at each step be an apparent loss of efficiency but one great truth, which we sometimes lose sight of, is that efficiency is not to be measured merely by the results of work but also by the degree in which progressive development is carried on through the united efforts of the people rather than through the superimposed authority of an autocratic power. We have learned that lesson in the recent war when it was not the super efficiency of organisation on the part of those in authority which achieved victory but rather the unanimous will to win, which persuaded the spirit of the whole nation. My hope and indeed my firm belief is that the racial hostility, which has inevitably surrounded Indian opinion to assert its right to equal opportunity for service on behalf of India, is largely the result of the present circumstances and will disappear when equal opportunity is given. I cherish the hope and I honestly believe that it is no delusion and when we arrive at the stage of equal opportunity which is aimed at present, we shall find that that racial antagonism will largely disappear and that we and our successors will be equally called upon by Indians and Indian administration to assist in India's development and advance. In other words I believe that if we have faithfully discharged our trust we shall discover that far from being unwelcome and far from our assistance and co-operation being regarded

with jealousy which would appear to be the case now, Englishmen will be invited in increasing rather than in diminishing numbers to co-operate in the furtherance of the prosperity and growth of this great Empire.

And now it remains only to bid you farewell and to wish prosperity to yourselves and your efforts. You the members of the Imperial Agricultural Service had been a ridiculously small body hitherto, a kind of forlorn host struggling with a gigantic task with dogged courage which characterised our "contemptible" army of Flanders in 1914. History will do you justice and some day the gratitude of millions of cultivators will testify to the results you have achieved despite the lamentable deficiency in your numbers. It is these results which have brought about a realisation of the need for strengthening your ranks and I am confident that the increase in the establishment which we have been able to ask for is only the commencement of a process of intensified recruitment to a service which is destined to do more towards the uplift of India than any other Agency.

The Cawapore Strike.

Situation Unchanged.

CAWAPORE, December 3.

There is not much change in the strike situation. The workmen have been informed that, unless they resume work the Lieutenant-Governor will not be able to interfere or receive their deputation. The statement that the strike has spread to the Cooper Allen Factory is not quite correct. Some two hundred men, out of about five thousand, have absented themselves.

LATER:—The mill hands of the different mills, who were on strike for the last 8 days, resumed work this morning unconditionally. The Lt. Governor receives a deputation of the mill hands to-morrow. His Honour has also invited the millowners to meet him at the same time.

His Honour is giving a garden party on the 5th.

News in Brief.

A Press communique says:—The prohibition on the export of oils and oleo-seeds from India will be removed with effect from the 6th Dec. next.

The following names of British Officers appear in casualty list No. 931. Killed:—Captain K. R. Scott, I. A. 'Accidental wounds':—2nd Lt. C. A. Pollard, I. A.

Sir Benjamin Robertson held a farewell durbat at Amraoti and advised the people to address themselves seriously to their new responsibility.

H. P. the Maharajah of Travancore and party returned to Trivandrum on Wednesday, and Dewan Bahadur M. Krishnan Nair, the Dewan and party returned to Trivandrum to-day.

The total subscriptions to the Central Imperial Indian Relief Fund up to December 4th amounts to Rs. 2,69,23,000. The interest upon the sums placed at fixed deposit amounted to Rs. 14,05,000 bringing the total income of the Central Fund up to Rs. 2,23,03,000.

The mail steamer "Sarni" with the outward mails on the 13th ultimo is expected to arrive in Bombay at 6 A.M. on Monday next. The mail steamer "Mandala" which left London on the 15th ultimo and has on board the mails of the 20th ultimo arrived at Port Said on Saturday the 29th ultimo.

Owing to the railway authorities refusing to brook floor for Oxtacund excavation military requisition the public of Oxtacund is threatened with a bread famine. The prices of all foodstuffs in the vicinity of Tuesday were the highest on record though we are in the middle of the dull season.

The Council of the Bombay Presidency Association have called to the Secretary of State regarding the Joint Committee's report on constituting a distinct and real improvement on the original bill and urging Parliament to pass the Bill without delay and regarding the introduction of responsibility in the Central Government.

Two Allahabad ratepayers Shah Mahomed Fakir and Shamal Nohru, have brought a suit against the Municipal Board of Allahabad praying for injunction to restrain the Board from passing the motion of Mr. O. M. Chisnas to give a contribution from Municipal funds toward the Peace Celebration on the ground that such expenditure is illegal.

A general meeting of the Calcutta Trades Association was held on Wednesday evening to consider the scheme by Mrs. Cottle for housing trades assistants. The scheme briefly was to secure a flat or house to provide suitable accommodation at reasonable charges. It was suggested that it should be called the W. V. Memorial chumery. The members present viewed the scheme with favour and promised their support to Mrs. Cottle. A small committee was appointed to draft the scheme.

America International Labour Conference.

A South African Protest.

LONDON, November 30.

WASHINGTON.—A convention has been adopted by the International Labour Conference indemnifying women wage earners for the time lost during child-birth. The convention provides for six weeks' leave, payment before birth, and the same compensation after birth. A feature of the closing sessions was a protest by Mr. Gemmill of South Africa against the preponderance of European representation on the governing body at the International Labour Office, in which twenty out of twenty-four members represent European countries. The conference endorsed Mr. Gemmill's protest. The governing body meets in Paris on the 26th January, 1920.

Ratification of Peace Treaty Essential.

LONDON, December 1.

The Labour Conference adjourned after reaching an agreement in every item of the agenda laid down by the Peace Treaty, and after creating a machinery for a permanent international organization to secure industrial harmony by compromise. Six draft conventions and six recommendations will be presented for ratification by the legislatures of the Forty States, which are members of the Conference. Mr. Fontaine of France, President of the Governing body of the International Labour Office, stated that until the Peace Treaty was ratified the decisions of the Conference would have no binding effect, but when the Treaty was ratified action would have to be taken to make them effective. The Conference thereupon adopted a resolution authorizing the Governing body to take such action. It is announced that the International Labour Office will be located provisionally at the temporary seat of the League of Nations' Secretary in London.

U.S. Coal Strike.

Miners Refuse Offered Advance.

LONDON, December 1.

CHICAGO.—The nine owners of the central bituminous fields have posted notices granting the fourteen per cent. advance recommended by the Fuel Controller, but the miners have not returned. Governor Allen has undertaken to meet the miners in Kansas with four thousand volunteers, protected by six hundred Federal soldiers. Fifteen hundred switchmen have struck in Kansas City, threatening a stoppage of the coal trains.

Germany

Ex-German Warships.

Supreme Council's Decision.

Further Details of Supreme Council's Decision.

LONDON, November 30.

PARIS.—Further details of the Supreme Council's decision regarding German warships confirm the previous messages except that they state that one battleship, one light cruiser and three torpedo-boats will be given to each of the five principal Allies for experimental and propaganda purposes, and that while Britain, France, Italy and Japan are agreed as to the distribution of the proceeds of breaking up the warships among principal Allies on the basis of losses in warships during the war, the United States has not yet given her decision. France proposes that all enemy submarines be broken up, except ten which should be allotted to France, which alone was unable to build submarines in war-time.

Latvia And Germany.

Cause of the Rupture.

LONDON, November 30.

COPENHAGEN.—The Official Lett Bureau states that Latvia has not declared war on Germany, but Lettish German relations have been broken off owing to General Von Eberhardt, on instructions from the German Government, assuming the protection of the troops which are fighting against Latvia thereby violating the Versailles Peace Treaty.

German Tugs Seized.

A Sensation at Dover.

LONDON, December 1.

A sensation was caused yesterday by the statement from Dover that two German tugs carrying German Naval Officers had been escorted into the naval harbour by British destroyer on Saturday night, and had since been kept under the closest supervision being surrounded by destroyers. It was declared that the German Officers were going to South America, but the Admiralty's announcement last night stated that no German submarine officers were on board, the tugs, which had probably been brought in under ordinary procedure, as no vessel was allowed to leave Germany without notice and except under supervision.

China

Affairs in Mongolia.

Statement by Foreign Office.

LONDON, December 1.

PEKING.—The Foreign Office stated that Government of Outer Mongolia recently repeatedly appealed to China to send troops to counteract the seditious movement and subsequently asked China to cancel the autonomy of Outer Mongolia. China is now complying with this request, in order to assist in the establishment of general peace.

General

Clan Liner Abandoned.

LONDON, November 30.

LOURENÇO MARQUES.—The Clan Liner "Clan Maclean" from the Clyde and Liverpool for Colombo has been abandoned in a sinking condition. The crew was rescued.

Hungary

Peace Treaty.

Hungarian Government to Send Delegation.

LONDON, December 1.

PARIS.—The Supreme Council, after hearing Sir George Clerk's report, has decided to request the new Hungarian Government to send a delegation to negotiate terms of peace. It has also decided to request the Esthonian Government to show more regard for General Yudenitch.

Egypt

British Soldiers Fired on.

An Incident at Cairo.

LONDON, December 1.

A telegram from Cairo, dated the 27th November says:—Two British soldiers with two girl friends were fired on last night with revolvers. Both soldiers were wounded, but not seriously. One girl was wounded seriously.

Anglo-French Understanding

Regarding Mussulman in Syria.

LONDON, December 1.

CAIRO.—General Lord Allenby has returned from a visit to M. Gouraud, the French High Commissioner for Syria at Beirut. A complete understanding was reached as regards the Mussulman population. Lord Allenby is of opinion that an Anglo-French co-operation is bound to be successful.

Ireland

Irish Murders.

I Sergeant and 14 Policemen.

LONDON, December 1.

Detective Sergt. Barton has been shot dead in Dublin. Fourteen policemen have been murdered in Ireland during 1919.

Italy

New Italian Parliament Opened.

King's Speech From The Throne.

LONDON, December 1.

ROME.—The King, accompanied by the Queen, opened Parliament to day. They received an enthusiastic ovation from the non-Socialists. When the Senators and Deputies had taken their seats, the Socialists raised the cry of "Long life to Socialism," and all left the Chamber. After their departure the Chamber broke into frantic cheers for Their Majesties, and the demonstration was renewed in the streets on their return to the Quirinal. The King appeared three times on the balcony in response to the cheers of the crowd. In the course of his speech from the Throne, the King affirmed that Italian aspirations in the Adriatic had not been concealed. Any scheme of the military defence of the Italian population in the Adriatic constituted an inprescriptible duty and right, but Italy had no imperialistic ambitions and did not intend that the peace of Europe should be disturbed. Italy viewed with the liveliest sympathy the rise of the working classes, which must tend to an intensive programme of production and ever increasing democratic co-operation among nations.

Attitude of Socialists.

LONDON, December 1.

ROME.—Realising the dangerous situation which the carrying out of their threats might provoke, the Socialists have now decided to make a passive protest at the opening of the new Parliament. They will probably attend when the declaration of allegiance is read, but leave before roll-call and remain absent during the King's speech.

Episcopal Appointments.

LONDON, November 30.

ROME.—The Pope has appointed Father Alban Gaudier Jesuit Missionary in India, to be Bishop of Bombay. Monsignor Pisani, the new Apostolic Delegate in India, will be consecrated Archbishop by Cardinal Van Rossum, Prefect of Propaganda, on December 21st, Feast of St. Thomas, Patron of India.

D'Annunzio's Latest adventure.

Belgrade Reports.

LONDON, December 1.

BELGRADE.—Reports have been received that a destroyer accompanied by a transport, left Fiume on the 29th November, having on board D'Annunzio and Admiral Rizzo who intended to occupy Cribenik.

Rumania

Allies' Ultimatum To Rumania.

Break of Relations Threatened.

LONDON, November 30.

PARIS.—The Allied ultimatum to Rumania, after stating that Rumania's reply of the 2nd November was unsatisfactory, emphasises the patience of the Allies towards Rumania and points out that but for the immense sacrifices of the Allies, Rumania would now be ruined and hopelessly enslaved. The Allies invite Rumania to take the following steps unconditionally:—

Firstly, to evacuate Hungary entirely, retiring behind the frontiers fixed by the Peace Conference.

Secondly, to accept the formation of an Inter-Allied Commission to deal with Rumanian requisitions in Hungary.

And, thirdly, to sign the Austrian Treaty and the Minorities Treaty on the conditions of the Supreme Council's note of the 12th October. Failing a satisfactory reply by the 2nd December the Allies will, with great regret, break off relations.

Greece

Fighting in Asia Minor.

Turkish Rebel Chief Killed.

LONDON, December 1.

A 'communiqué' from Salonika states, that when the Greek forces on November 21, were taking up the demarcation line in Asia Minor fixed by the Peace Conference, severe fighting occurred. The Turkish casualties were 110 killed including the rebel chief Genze, and 190 wounded.

Serbia

Serbian Troops Evacuate.

Allegations by Hungary.

LONDON, December 2.

COPENHAGEN.—A telegram from Budapest says that, according to all indications, Serbian troops have begun to evacuate the district of Baranya. Hungary alleged that they were carrying off everything movable, including locomotives, railway wagons, machinery, money, cattle and food and consequently that the district was threatened with famine. An 'Entente' Mission has gone to Baranya to investigate.

Australia

The Flight to Australia.

The "Kangaroo" Progress.

LONDON, December 1.

In its flight to Australia the Blackburn aeroplane "Kangaroo" reached Foz on November 29, and Rome on November 30. The machine will proceed to Toronto to day.

Scotland

General A. Murray Injured.

LONDON, December 1.

General Archibald Murray was yesterday thrown from his horse at Striving and suffered a concussion of the head. His condition is critical.

[ASSOCIATED PRESS.]

Persia

Development in Persia.

Persian Governor Interviewed.

KARACHI, December 3.

In the course of an interview with H. E. Shaukatul-Mulk, Governor of Sindh, who was been staying for a few days in Karachi en route to Kertala accompanied by a numerous suite, a representative of the 'Daily Gazette' learned that Quetta-Mushki Railway has now been carried forward to Duzdab on the Persian frontier about 30 miles south of south-western point of the Afghan frontier and about 120 miles south and slightly west of Nasratabad (or Teistan), the Capital town of the Governor's Province. His Excellency is also the Governor of the Province of Kaimat (north Sindh) and is thus in charge of the greater portion of the Afghan-Persian frontier. He is very optimistic as to the future of Persia and the effect of the Anglo-Persian agreement if the Persians themselves seize their opportunities. He is also convinced of the great possibilities of the extension of trade between India and East Persia as soon as Mushki Railway which is at present used purely for military purposes is made available for mercantile traffic. From the present terminus line there is a good motor road through Neh and Bujano to Muhed in the extreme north and another road to Kerman which is about 210 miles west north west of Duzdab. Asked as to the possibilities of railway developments in East Persia His Excellency pointed out the advantages of the line from Duzdab northward near the frontier which would tap the fertile districts around Herat, the granary of Central Asia. Many schemes are being discussed and internal railway development is likely to receive early attention from the ministers. The Governor is paying his first visit to India. After his pilgrimage he intends to return from Basra direct to Bombay and then visit Delhi, Calcutta and other places of interest.

Burma

Poulet Returns to Rangoon.

RANGOON, December 4.

Poulet started this morning shortly after six but about 8 A.M. was seen returning. He had almost crossed the Gulf of Martaban when engine trouble developed and he decided to return to Rangoon and have a thorough overhaul. On his departure he dropped a packet of leaflets, advertising aeroplane linen, sold by a local firm. Future plans have not been decided.

Delhi

Frontier Situation.

DELHI, December 3.

A Press "communiqué" dated the 3rd instant says:—On the afternoon of the 1st instant a raiding gang, thought to be Nomad Wazirs, attacked a train from Kohat near Thal. The train carried an escort of 24 rifles and 2 Lewis guns. Full details are not yet available, but many casualties are reported. The news was received at Thal late in the evening, and a pursuit column was immediately sent out but it failed to get into touch with the gang. Sudda Khan, the most influential Tochi Wazir Malik is said to have changed his anti-British policy and to be doing his best to ensure that the two main sections of the Tochi Wazirs comply with our terms. Parties of Militia deserters continue active in the Tochi. One of these parties recently came into conflict with a gang of raiding Mahsuds and both sides suffered casualties. Our air operations against the Mahsuds continue effective and in consequence there have been latterly only a few raiding gangs in Derajat, as the tribesmen are too concerned about the fate of their homes to concentrate their attention seriously on raiding.

స్థానికాది వార్తలు

క్రాంతివర్ధి:—ఈ ఘోషావాదముగారు, స్వాతి మూర్తి సహాయముగారు, వి. వి. సుందరరావుగారిని ప్రోత్సహించి కలహించిరి.

హిందువులలాజిల్ మూల్ సారస్వత సంఘము:—వైసంఘముచే యాజమాన్యముక్రింద 7 వ తేది ఆదివారం మధ్యాహ్నం 2 గంటలకు యిం. వేణుగోపాల్ గారు ఆసక్తికర ప్రధానము గావి చెదరు.

చక్కలై సెట్టి, చెంచ ముగార్లు:—ఇంకాను నుండి తిరిగివచ్చిన యాగాయివారుకు ఈ దినము సాయం కాలము 5-80 గంటలకు గోల్డేహాజునకు వీరి స్నేహితులు కొందరు విం దొసంగుదురు.

వైసంఘము ధనసహాయము:—వైస ఆఫీసు కిచ్చిన ధనసహాయమునై ఆదాతపు పన్ను పుచ్చుకోబడు ఆదాయముపన్ను చెల్లించినవారు దరఖాస్తులు పెట్టిరి; ఆ సాయము తిరిగి ఇవ్వబడును.

అంటికలరానాకై న్క:—ఇది కనూరు రిసర్వి ఇన్స్టిట్యూట్ గారు చేయుచుండిరి. ప్రస్తుతము గిండియం ది వాకై న్క తయారు చేయుచున్నది. కావున దీప్తిపు మెడి కల్ ఆఫీసు గిండికి వ్రాసి తెప్పించుకొందురు.

విద్యుత్తు ఎరువుక:—చెంగల్పట్టు, నెల్లూరు జిల్లాలకు విద్యుత్తుగా మంబుకు బర్మా విద్యుత్తు తిప్పి ఇతర విద్యుత్తులనై నుండు ఆటంగము లన్నియు నెల రి వ తేది నుండి తీసివేయబడినవి ఆవార పద్ధతుల ద్వారాగారు ప్రకటించు చిచ్చారు.

ప్రతినిధులకు విందు:—వి. చక్కలై, సి. వెంక య్యగార్లు వై. యం. సి. ఎ. ఆదిత్యరాయలవారు రి వ తేది కనూరుం సాయంకాల 7వ విం దొసంగబడునని విందు సన్మాన సంఘ అధ్యక్షులగు డాక్టరు లాజరసుగారు తెలియ జేయుచున్నారు.

కాలభటసంఘము:—వైసంఘముచే రెండవ సాంవత్సరికపురాణ రాయశేటమోక్షం సంబంధగార్లు (భావ్యం అయ్యంగారి మార్కెటు(చక్క) యింను జరుగును. కాని రావునాదకు వి. యక్క. కృష్ణగారు, టి. ఆర్. వెంక ట్రామయ్యగారు, కె. పార్థసారథి అయ్యంగారు, కె. వి. శేషుఅయ్యంగారు మాట్లాడెదరు. టంగుటూరు ప్రభాకరగారు అధ్యక్షుల నొనరించెదరు.

తెలివార్తలు:—అండను తిలివార్తలు ఈక్రింది విధముగ అలభ్యముగా బట్టాదా చేయబడును. బొంబాయి నుండి అండనుకు నిండుచార్జి ఆర్డీ రి రోజులు; ఆర్థచార్జి దీప్తరంకివార్తలు అంగీకరింపబడవు అండనుది బొంబాయికి నిండుచార్జి ఆర్డీ రి 2 1/2 రోజులు; ఆర్థచార్జి దీప్తరంకి రోజులు

ఫీయిన్క్ ఎండవవరు సానైటి:—ఈ సభవారి క గ్రంథాలయమును స్థాపించ బయల్పించుచున్నారు. ఎవ్వరి మాజీహాస్ యూనివర్సిటీ సీనియరు పుస్తకములను ఆర్థ్య రాలను కొనుగోలుగాను నువ్రసిద్ధ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వవారు నావిల్ వెంకటేశ్వర్లుగారు 800 రూపాయలు విరాళ మొసంగి ని సానైటికార్వర్షి మాత్ర వ్రాముచున్నారు.

జాతీయ విద్యావ్యాపక సంఘము:—వైసం ఘముచేరి సాంస్కృతిక సమావేశం చట్టముప్రకారం ఆచార స రచనలందు జరుగరలెక. అయితే అచ్యుతసరములకు కార్య ని ర్వాహక సంఘపర్వం లనేమలు కర్నలేరు గాన డాక్టరు రామ్ మోహన్ టాగోరు సలహా ననుసరించి యావర్షాయము సాంధి క్తి, సమావేశము చెప్ప ప్రయంజే జరుపుటకు నిశ్చయించ బ డినది. ఈసమావేశము ఆర్మీనియక విధియందలి వై. యం. వి. ఎ. ప్రిన్సిపలునందు డిసెంబరునెల 21 వ తేది సాయంకాల 5-8 గంటలకు జరుగును.

మరినా బీచియందు సభలు:—చెన్నై వ్యాప్తిక కార్యము కమిటీ వార్యాజమాన్యముక్రింద కనీవారము ఆది వారము(6,7,8,9,10)రోజులయందు తిరువల్లి క్లబ్బి(వెసిడెన్స్ కాలేజీ)వలకు సమన్వితమున సాయంకాలము 6 గంటలకు రెండుసభలు జరుగును. కాంగ్రెసు గాయవాదలగు ఎ. రంగ స్వామయ్యంగారు, యస్. చక్రవర్తిగారు ఇంగ్లాండునుండి వారి యతధికల వివయమై మాట్లాడెదరు.

నెల్లూరు ప్రొసెసివ్ యూనియన్ తిక్కర జయంత్యుత్సవము:—ఈడిసెంబరునెల 7 తేది ఆదివారము సాయంకాలము 4 గంటలకు శ్రీశ్రీవరసారెడ్డి పురము రిరమన దిక్కున జయంత్యుత్సవము జరుపబడును గుంటూరు వాస్తవ్యులు, నువ్రసిద్ధ కలహదానము శ్రీకాళి కృష్ణదాస్యలు వాకై 'ఆంధ్రనాటకము' ను గూర్చి యుపన్యసించురు. ఏలూరు పురవాసులు, జమీందారులు ఆరు శ్రీరామ మర్రిప్రెక్షడ భుజంగ రావుబహద్దర్ గారు ఆగ్రాసవాధిపత్యము వనీంక దయతో వంగిరింబిరి

విశ్వవిద్యాలయ సభ్యుల ఎన్నిక:—విశ్వ వి ద్యాలయ ఛాన్సలరు గారగు గవర్నరుగారి యాజమాన్యము క్రింద డిసెంబరు నెల 19 వ తేది శుక్రవారం సాయంకాలము 4-80 గంటలకు నెల్లూరు మాపురునందు ఎన్నికలు జరుగును. డిసెంబరు 2 వ తేదిలో గారి జిల్లపురు అయిన పట్టణములో వట్టి ఇద్దరుకల ఆర్థ్యులు, ఆర్థ్యుల నామభేదములు:—(1) యస్. లక్ష్మణఅయ్యగారు. వి. ఎ. టి. టి. (2) వేద నారాయణ మూర్తి వి. ఎ. వి. యల్. (3) కె. శ్రీరామ అయ్యంగారు వి. ఎ. వి. యల్. (4) టి. వి. వెంకట్రాయయ్య వి. ఎ. వి. యల్. (5) యక్క. కె. వెంకటేశ్ యం. ఎ. యల్. టి. వీరినా ఆధికముగా వట్టి గవర్న ఇవ్వపురు విశ్వవిద్యాలయ నెల్లూరు సభ్యులుగా నియమించబడుదురు.

సి. పి. రామస్వామయ్యగారు:—రామస్వా మయ్యగారు మా కీ తేటకు వ్రాముచున్నారు:—వెంటి రెడ్డి వాయుడు రిచ్చిన ఉపన్యాసమునందలి కొన్ని భాగ మలను ఆధిక్షేసిండు చున్నాను. నేన ఇంగ్లాండు వెళ్ళిన సందర్భమున జాల్మి పాములను మార్చుకొన్నానని రెడ్డి గారు చెప్పినారు నేన నాభిప్రాయమును మార్చుకొని తదనియు. కాంగ్రెసు సభయం వెట్టి ఆభిప్రాయమిచ్చినానో ప్రస్తుతముదాడే ఆభిప్రాయముల నిచ్చుచున్నాను. సావో బరో కమిటీవారు వచ్చినప్పుడు వెంటిండు ప్రభు పు గారు సాంఘిక ప్రాతినిధ్య వివయమై ఆ లోచించుటకు ఒకజిల్లాచరణము జేసెరిరి. నేను, రామ చంద్రరావు పంతులుగారు ప్రత్యేకనియోజితగ్రంథములకు బు డించిరి. అయితే కొన్ని స్థానములకు ప్రత్యేకించినవియమై మే మెట్టి అభ్యంతరము చెప్పలేం. శవుత్ బరో కమిటీవారి ఎకుట వెంటిరెడ్డివాయుడుగారు ఇతరులసాక్ష్యముగలేద. జాయింటుకమిటీ ఎకుటకాక నేనుకు రామచంద్రరావుగారు ను నిజే ఆభిప్రాయములకు ప్రకటించినాను. వ్రాస్తూనేరము 12 ప్రత్యేక నియోజితగ్రంథములను కొరిరి ఇంగ్లాండునుంచే నా య రుచేరి యీ సమస్యకు పష్టమిండుట వ్యాయము కా దని మేము ఆభిప్రాయపడినాము. ఈ వివయమై చెప్పపు రిండు శధి జరుగవలెకానిని లండనునందు జరుగుట భావ్య ము కాదని నా ఆభిప్రాయము.

వ్యవసాయ సంఘపు సభ వ్యవసాయ సంఘపు 11 వ 4వ సోనువారము నాడు పూవాట్టురు నుండి వ్యవసాయ పరిశోధకాలయము నందు నూడెను. 75 సభ్యులను కొందరు ప్రేక్షకులుకు సభలంక రించిరి. వ్యవసాయవివయములగు భారతప్రభుత్వమువారికి సలహాచెప్పి వండితులకు కే మె క్లె వ్యా గారు సభా వి త త్య ము న హిం చిరి సభ్యులకు మె క్లె వ్యా గారు స్వాగత మర్పించి గవసారి పూవాలో జరిగిన సమావేశము కర్నరాక వ్యవసాయకాజులందు జరిగిన మాఖ్యాంశములను వివర్ణించిరి. ఉద్యోగుల శీతముల సభికులు చేయవలయునని వాకై కోరిరి. వ్యవసాయ మిడిబునూలును స్థాపించిన వివయముకు గురించి వాకై నడిచిరి. బంగార టిలో వ్యవసాయ కళాశాలను నెలకొల్పించుమై నేనా చించుచున్నది. మె క్లె వ్యా గారి యుగవ్యాస మైవరువార వివిధవివ యములకు చర్చించుటకు ఉపసయములు రిర్మిములైవని. బుధవారము తిరిగి సభ సమావేశము కాగలదు. సవర్ణరములో నెంతుంక పంట పండునో అంచనా నేసిలేకలెలకు కయోన చేయుటయందు ఇదిగవజరుగుదుండేక పద్ధతులలోని హాపములకు తీసివేసి ఆవిధానము సభివృద్ధి చేయు టకుండిన యవకాశములకు ప్రతిపంటును విగ్రయించుటకు యెక్కువ కరుపాములను చేయుటకును వ్యవసాయ మా గ్రామదీపము గానించి వ్యవసాయకాలవారు పుస్తకములను వ్రాయవలయునా, వ్రాయకుడదా యనియు మాన్యుగించి యములకు సభలో నిడివింకగలరు.

Disorders Enquiry Committee.

(SPECIAL SERVICE)
By Mr. Herbert.

LAHORE, December 2,
Questioned by Mr. Herbert Mr. Mitter said he had never enquired of Captain Deveton about 'nose-writing' and 'whisk washing'.

Lala Lalchand,
Lala Lalchand, Tahsildar at Kasur, was the next witness. He also narrated the events on the 12th April and was questioned at length by Sir Chimanlal Setalvad in regard to recruiting operations.

By Jagat Narayan.
To Pundit Jagat Narayan witness said that in his opinion this first cause of the disturbance at Kasur was the alleged arrest of Mr. Gandhi. Responsible educated men did not take the trouble of contradicting false rumours by holding meetings and thus remove the discont. Officials also did not do anything in this direction.

Witness Recalled.
At the conclusion of Examination of this witness Khan Sahib Ahmad Khan was recalled and examined in regard to the arrest of pleaders and their subsequent release without trial. Witness maintained that the pleaders were arrested on the statement of one or more witnesses. After consideration they came to the conclusion that there was no reliable evidence and released them.

Captain Deveton
Captain Deveton, Matrial Law administrator at Kasur from the 26th April onwards was next called. In reply to Lord Hunter he said he invented some minor punishments for the people who in any way resisted law and order. He said these punishments were less severe to ordinary martial law punishment and often took the form of a day's work at the railway goods yard. After explaining the alleged "Nose writing" and "Whiskwashing" witness went on to say that martial law was relaxed by degrees. He himself delivered some lectures at the town. He had a straight talk with people and he spoke on general situation with a view to bringing them on proper perspective and advised them in regard to the correct scope of the Rowlatt agitation. He disavowed the Rowlatt Act with a view to removing the false rumours and pointed out to the people that it applied only to anarchical and revolutionary crimes. At the conclusion of his speech he asked Mr. Ghulam Mohiuddin Pleader, to address a few remarks on the gathering. This was after his release from custody and his speech was in every way satisfactory. There was medical examination before the whipping sentences were carried, and in nearly all cases of whipping he was present. Witness denied the allegation that some people succumbed after whipping and said in no case he saw signs of collapse. People generally liked Martial Law. He based that statement from the expression of opinion by the people themselves. He thought women liked it more than men.

Mr. Justice Rankin's Minute Examination.

Mr. Justice Rankin minutely examined witness in connection with the punishments he had invented. Captain Deveton said that these punishments were meant for cases of offence when one did not want to be harsh. He did not take the view that it was an unauthorised punishment and thought it was the correct thing to do. One man asked to be allowed to skip instead of doing work at the goods yards. He gave him that alternative and he had to skip 20 times without mistake. After this he inflicted the skipping punishment on people who did not ask for it. In all he made about 20 people skip. Instead of any contempt being evinced towards the punishment he thought it acted as a deterrent. He had made no returns of these unauthorised punishments. He tried only cases which contravened Martial Law and involved acts prejudicial to good order and public safety. Continuing witness explained the punishment of having to work at the railway goods yard was not inflicted for debts. Some people arrived at Kasur without tickets and were defiant to the railway authorities and in view of the fact that serious disturbances have taken place at the station such people who arrived without tickets and were defiant or insolent were made to do a day's work at the railway goods yard as a punishment for their behaviour in the station. This punishment was not applied to the people outside. During Martial Law people in Kasur when meeting officers were expected to salute in Indian fashion. The order was not applied beyond officers.

Questioned by Sir Chimanlal Setalvad witness said for all practical purposes the persons who were made to work in the railway goods yard were in custody. The sort of work they had to do was loading and unloading. He presumed it was hard work, but could not say whether it was a day's rigorous imprisonment. He did not intend it to be rigorous imprisonment. This punishment did not apply to persons who were merely truculent and defiant but to persons who owed railway fare in addition to being truculent and defiant. It was not in itself a tangible offence and the fact that they owed something to the railway company aggravated the offence. That was the view he took. Every person convicted by him was made to touch the ground with his forehead. He did not think it was an infliction, and it was not necessarily humiliating. He had observed this being done to wealthy Indians. It was not for him to say whether it was done in ordinary life, but he had seen it done many times. He had nothing to do with the erection of gallows in public. A man from Lahore came with orders and began erecting it and it was later on pulled down. He had nothing to do with the prisoners' cage. It was already there when he took charge. People in Kasur began settling down by degrees, say by the middle of May. They wanted martial law permanently at Kasur. He gathered that was the form of justice they appreciated. From an address they presented to him in June he could not say whether the address was signed by any leading men, but leading men were present at the time the address was given.

Witness was still under examination when the committee adjourned till to-morrow.

Indian Telegrams.

(ASSOCIATED PRESS)

Board of Agriculture. Annual Meeting.

PUSA, December 2.

The 11th meeting of the Board of Agriculture in India opened here on Monday, at the Agricultural Research Institute. There are twelve subjects on the programme, which comprise various interesting matters, including the possibility of improving forecasts and final statistics of the yield of crops, the improvement of cotton marketing in India after the recommendations of the Cotton Committee's report and whether the agricultural Department should not undertake writing of books idealizing agriculture and rural life and also school readers containing lessons on agricultural subjects in order to interest literate Indian cultivators in their life's work and to assist in the improvement of rural education. About 75 members and visitors were present.

Mr. J. Mackenna, Agricultural Advisor to the Government of India, presided, and Dr. F. J. F. Shaw, Second Imperial Mycologist, acted as Secretary. Among others present were the Hon'ble Sir Claude Hill, Mr. G. Firkley Shirras, Lieut. Col. G. K. Walker, Dr. Harold Mann, the Hon'ble Mr. J. F. Dyer, Mr. Carpenter, Chief Scientific Officer of the Indian Tea Association, Mr. L. Lewton, brain, Director of Agriculture, Federated Malay States, Mr. L. A. F. Lindsay, Director-General of Commercial Intelligence, and representatives of Kashmir, Kapurthala, Baroda, Mysore, Travancore and Gwalior States. The Members of the Sugar Committee were also present.

Mr. Mackenna's Opening Speech.

In opening the proceedings, Mr. J. Mackenna welcomed the members of the Agricultural Board and the visitors especially Mr. Lewton brain, Director of Agriculture, Federated Malay States, remarking this was the first occasion that the Indian Board of Agriculture was honoured by a visit from the Director of Agriculture of another part of the Empire and felt it would be to their mutual advantage. Mr. Mackenna then proceeded with a survey of the more important events which transpired since the last meeting of the Board of Agriculture held in Poona in 1917. He said that in spite of limitations of our staff owing to the absence of many of our members on military service and the difficulty of obtaining recruits, the last two years have not been idle ones and schemes of reorganisation have been well advanced so as to be ready for inception as soon as men and money became available. An elaborate dairy scheme involving the appointment of three officers of superior grade has been sanctioned by the Secretary of State and budget provision has been made to bring it into effect at the next financial year. A post of supernumerary mycologist has been added to the Imperial Department and Mr. Dastur, 1st Assistant to the Imperial Mycologist promoted to it. As an outcome of Professor Maxwell Leitch's report on Indian silk, a proteologist has been added to the Pusa staff to investigate the diseases of silk worm. The post of lecturing botanist at Coimbatore has been raised to the status of an Indian agricultural service and two temporary posts of mycologists added to the Madras department to assist planting industries. Another Deputy Directorship also has been sanctioned for Burma especially for work in the northern Shan States. Thus 8 posts have been added since the last meeting at Poona. Further proposals have been submitted to the Secretary of State for 37 additional posts in the Indian Agricultural service to meet the general expansion which has been retarded by the war conditions.

Increased Rate of Pay Urged.

Proceeding, Mr. Mackenna remarked unless an early promulgation was made as to increased rate of pay he apprehended very serious difficulty in filling appointments. The present scale of pay was utterly inadequate and quite a number of territorial officers who on arrival in India had applied to him for appointment withdrew their application when they had time to equate the value of emoluments offered. He announced that the Secretary of State had sanctioned the appointment of a Joint Director for the Research Institute at Pusa the post which is only held by Dr. Butler. He then referred to the Indian Cotton Committee and said on similar lines an Indian Sugar Committee had been appointed. They will consider whether the temporary Sugar Bureau started this year should be made permanent and if so on what lines. According to the recommendations of the last Board of Agriculture; meetings of agricultural chemists, bacteriologists, mycologists, entomologists and of veterinary officers were held in February and March this year. A large amount of valuable work was got through and the meetings were considered an unqualified success. No meetings of agricultural officers were possible owing to the depleted state of provincial departments and the Board was to draw up a programme of sectional meetings for next year. These meetings naturally deal mainly with technical questions but there are many agricultural questions frequently of purely local importance arising in provinces which have to be solved and for these it is considered that Provincial Boards should be organised in the major provinces which will meet annually. The Government of India have therefore requested the local Government to consider the advisability of constituting such Provincial Boards. Agricultural Conferences are held in some provinces, but these are limited in most cases to members of department. If the scope of such meetings is extended so as to cover all interests, they all serve a very useful purpose as an advisory body in all matters of agricultural importance. Moreover, they will do much to popularise and bring the work of the department into prominence. Questions of purely local interest can be settled at these Provincial Boards and matters of more general importance can be referred to the board of agriculture in India. Such Boards now have been constituted in the United Provinces and in Bombay.

Agricultural Education.

One of the notable features of the last two years has been an increased attention devoted to agricultural education. The subject was last discussed by the

Board of Agriculture at Poona. The Board "inter alia" resolved that for rapid development of agriculture in India, a sound system of rural education based on rural needs, is essential and recommended the establishment as an experimental measure of a limited number of agricultural middle schools to meet the probable demand for improved rural education. These suggestions have received serious attention in provinces. Agricultural middle schools are being opened in Madras, Bombay, the United Provinces and Central Provinces while in the Punjab agricultural education is encouraged in the existing vernacular and high English schools. Great impetus has been given to the cause of agricultural education by distribution of imperial allotment for the purpose and as it is hoped there will be an annual allotment of varying amounts the outlook is bright. With regard to higher agricultural education the Lyallpur College has been affiliated to the Punjab University. Burma is having its own college and Bengal is considering the question of having one for that Presidency. The subject of high agricultural education has also received consideration at the hands of the Calcutta University Commission and it is gratifying to note that they have advocated the introduction of agricultural courses in the University.

Recommendations of University Commission.

Briefly they recommend that (1) there should be elementary agricultural course provided in some of intermediate colleges suitable for Zamindars, officers of co-operative societies, district boards, teachers in rural schools, etc., and (2) that facilities should be afforded in the University for training, of a more scientific and elaborate nature, of a limited number of students.

Work on Indigo.

The proposal for the imposition of a cess of rupee 1 per maund on all indigo exported from India in order to provide funds for systematic and scientific investigation of the industry has been approved and the cess introduced. Proceeds are at present to be utilised in meeting a part of the expenditure for indigo research chemist and also for experimental and research work which is being done by the Indigo Committee in England. A simple process for extraction of indigo from Java plant has been involved which it is hoped will greatly simplify the future work on indigo. Appointment of a botanist to investigate the possibility of increasing indigo content of the plant by means of selection has also been sanctioned. The scope of the work of the fibre expert to the Government of Bengal has been widened and he has been allowed to extend his enquiries to the whole of India with a view to the thorough exploitation of her fibre possibilities.

Veterinary Education

The question of veterinary education has also come to the forefront within these last two years. The subject was considered at the last meeting of the Board of Agriculture. But in order to examine it more thoroughly it was further referred to an informal conference of veterinary and educational authorities which was convened at Simla in September 1918. It was also subsequently considered at sectional meetings of veterinary officers in March last. The results of these discussions of the recommendations of the public services Commission show that most divergent views are held with regard to the necessity and practicability of providing in India teaching up to the highest standard in veterinary science. There is no disagreement about the question of providing a system of state scholarships to enable likely young men to proceed to Europe to obtain diploma of Royal College of Veterinary surgeons. The whole subject is at present under reference to Local Governments. As a result of the recommendations of the Imperial War Conference it is proposed to establish an Imperial Bureau of Mycology in England to supplement the work of the Imperial Bureau of Entomology. The activities of the proposed Bureau will be confined in the first instance to the subject of plant disease, but it is probable that its scope will be extended to embrace other branches of development such as plant breeding etc. as the proposed Bureau will be useful to workers in mycology in India. The Government of India have expressed their willingness to contribute towards its upkeep £250 a year for three years. In conclusion Mr. Mackenna stated that before the next meeting the personal of the Departments of Revenue and Agriculture will have completely altered.

Changes in Personnel.

Mr. Mant, Secretary of the Department, would vacate the appointment in April and the Hon'ble Sir Claude Hill would retire from membership in August. In Mr. Mant they had a helpful and sympathetic Secretary and Sir Claude Hill as member identifying himself with the interests of the department had done all he could to make it a living force. He had revived the department and they wished him a career of continued usefulness after he vacated the membership. Finally he said that it was not improbable that for personal reasons this might be his last board of Agriculture. Throughout his service he had been in the closest personal touch with the cultivator in India. He had seen nothing but the best side of Indian life and character, for it is in the fields and villages that simple virtues are engendered and flourish. He was proud to have been the head of such a distinguished and earnest department and felt confident that the greatness of the achievement of the department could not and would not be affected by any change of circumstances or by any alteration of administrative control. Conditions of service he asserted might change but the light of science once kindled could never be extinguished.

Sir Claude Hill then thanked Mr. Mackenna for the kind reference regarding himself. Sub-committees were then appointed for dealing with some of the subjects and the meeting adjourned till Wednesday.

Further Proceedings.

PUSA, December 3.

Meetings of the Indian Board of Agriculture are being held at the Pusa Imperial Research Institute daily since Monday. The evening of Monday and the whole of Tuesday were devoted to consideration by the Sub-Committees of the subjects which they had been appointed to deal with and to the drafting of their report. On Wednesday afternoon a full meeting of the Board of Agriculture was held, Mr. T. Mackenna presiding. Sir Claude Hill and a large number of members and visitors were present. The President invited Mr. Hutchinson, Imperial Agricultural

Bacteriologist, to open discussion on the subjects, numbers one and two, on the agenda, viz., the necessity for investigation into the conditions of nitrogen fixation in Indian soils, whether there is any danger of reducing the level of fertility of Indian soils by the growing of high yielding varieties of crops and the adoption of intensive methods of cultivation without at the same time providing an increased supply of manurial constituents, and if so how this danger can best be met. In introducing the subject Mr. Hutchinson said that Mr. Burt, Deputy Director of Agriculture, United Provinces, in his note on the subject, advances the proposition that because better tillage and improved varieties of crops give higher yield, therefore they will always do so, and further that because his Cawnpore soils show no signs of exhaustion, therefore they as a department should be justified in pressing upon the Indian cultivator a policy precisely similar to that which is leading to the rapid exhaustion of the supplies of coal in England and other parts of Europe. Mr. Burt's arguments appear to be that it is still possible to extract plant food from the soil at a higher rate than usual by the use of improved machinery and methods and that therefore we are not really drawing upon the capital reserve of nitrogen in the soil but are merely using it at the same rate as that at which natural fixation is continually replacing it. This Mr. Hutchinson thought was a comfortable assumption, but was based on data entirely inadequate to support a policy of action for the Agricultural Department at present. Atmospheric nitrogen in Indian soils was unknown. The rates of fixation are also conditions favourable to this process, but the importance of finding out more about these conditions is obviously so great that the Board of Agriculture should express its opinion in a resolution to the necessity of carrying out research work throughout India on this specific problem. In Mr. Hutchinson's opinion excessive cultivation tends in most soils to increase the rates of fixation, but there was a very great danger that the destruction of organic matter, which is enormously increased by intensive cultivation, will eventually lead to a corresponding reduction in the activity of organisms responsible for nitrogen fixation in the soil. He therefore urged the adoption of posts of Soil Bacteriologists throughout India. Though he was not opposed to the introduction of improved varieties of crops he was anxious to point out that the great duty of the Agricultural Department was to ensure by attention to the upkeep of soil fertility that the great work of economic botanists throughout India should not be thrown away through any lack of provision of raw material for their improved machines to work upon. The speaker concluded by strongly urging the necessity of research on a large scale into nitrogen fixation in Indian soils.

The discussions that followed hinged upon the question whether the staff of the Imperial Agricultural Bacteriologists should be increased or whether all the provinces should have Agricultural Bacteriologists to carry on the necessary investigations with regard to the conditions of soil fertility. The majority favouring the latter view, a resolution was unanimously adopted to the effect that the time had now come when all provinces should have Agricultural Bacteriologists.

The Board then considered the report of the sub-committee to deal with the question whether there had been any sign in recent years of deterioration of the best breeds of cattle in India owing to the export of breeding stocks, and, if so, whether any control of such exports is called for.

Col. Walker, Principal, Veterinary College, Lahore, Chairman of the Sub-Committee, in his report stated that evidence before the Committee did not prove that deterioration was taking place to any marked degree or that any such possible deterioration was due to the export of cattle. In any case the export abroad at present formed a negligible fraction of the total export trade from breeding areas. The Committee did not consider therefore that the control indicated in the terms of reference was called for immediately. To provide for eventualities the nature of the export trade, especially so far as the class of animal was concerned, needed more careful observation, for the purpose of gauging the extent of any deterioration or improvements that may take place. It was suggested that endeavours should be made to fix a standard of quality for respective breeds on a quantitative basis. To meet the increased demand it was incumbent on the Government to encourage and foster cattle breeding industry with vigour. This could best be done by establishing farms in breeding areas, by distribution of selected breeding stocks and by propaganda. The inherent instinct for gain and consequent incentive to breed good animals would be developed by encouraging trade. The report was unanimously adopted and the meeting adjourned till to-morrow.

Speech by Sir Claude Hill.

PUSA, December 4.

At the meeting of the Board of Agriculture held on Thursday, the 4th December, Sir Claude Hill, Member of the Revenue and Agricultural Department of the Government of India, addressed those present in the following terms:—

This is to my very great regret, the last time I have the honour and I may add the pleasure of addressing you as Member in charge of the Revenue and Agricultural Department and you will perhaps bear with me patiently if in the course of my remarks I become somewhat personal. First of all, however, I will deal with some of those matters which emerge from your agenda and your deliberations which have taken place at this Board meeting.

Sir Claude Hill then referred briefly to the questions of establishing provincial boards of agriculture, of improving official forecasts of crops and of measures for preventions of famine. He then proceeded:—Both Mr. Mackenna and I are in the position of approaching the time when we have to sever our connections with Pusa and with the Agricultural Department, though change is far more imminent in my own case than in his. I might perhaps say with the Patriarch Job that few and full of sorrow have been the days of the years of my administration. Since I have had my full five years tenure of office it is perhaps hyperbole to describe my days as few but they seem at least to mean to have flown very rapidly and to have been very short as do all experience, in which we become absorbed. On the other hand, the persistence of war and the prevalence of a famine of first magnitude coupled with exacting work of political reform have certainly justified my reference to the sor-

గగన్మట్టుచున్నది. నాగరికపు ఆరంభము గూర్చి, ఉపన్యాసకులు స్వకీయాభిప్రాయములను తెలుప మొదలిడిరి. గ్రీసు రోము దేశములు, గొప్ప తనము ననుభవించినపుడు, వాటియందు ఆకాశ విమానములు గాని, భూమికింద కరుగి డెడి గూరు శకటములుగాని లేవు. అంతమాత్రముచే నవి నాగ రికవంతములు గావని ఎవరును తెలుప సాహసిం కరు. ఆఫ్రికాలో కొన్ని భాగములందు, యూరప్ యనులచే ప్రవేశపెట్టబడిన చక్కని రైల్వేమార్గ ములుగలవు అంతమాత్రముచే నాభాగపురజలు నాగరికవంతు లనబించుకొనుటలేదు. భారతీయు లొంగ్గలేకమునకు వెడలనపుడు, అదేశపు కొర మాలిన బాహ్యవిషయములపాచి మోహితులై, నిజము గొప్పతనమును తరుచుగ గనుకొనలేకుం డుటచే, మే మిటుల వ్రాయవలసి వచ్చెను."

సత్య ప్రకటనము

వాంతునంపు విచారణ జరిగి కొలదియు సత్యము మరింత బాగుగ తేలుచున్నది. కంజాబుదరంతములు వెల్లడియగుచున్నవి. కమా ఠలో దీసికొనబడిన సాక్ష్యము బట్టి, కంజాబులో నిష్పి భాగములందును, క్రజలు దుర్భరము గు బాధల ననుభవించినటుల తెలిసికొనవచ్చును. మార్గదశగాని, క్రాసుకరీక్షలో, క్రజల కట్ట గల దనువాక్యముల నుపసంహరించికొనవలసివచ్చెను. కాగూరు యల్లరులను, అమృతసరమునుండి గాని లాహోరునుండిగాని పురికొల్పబడనట కాధార మెవ్వయు లేదని స్పష్టపడెను. విద్యార్థులను దెప్పల గొట్టుటకు, పాఠశాలాధికారులు సంసిద్ధులు గాక, అగ్గరిని వీరియొద్దకు బంపింట్ట. ఈ ఏర్పాటు వీరికి రుచింపక, మిగిలిన పిల్లలలో నిష్టమునల్పించి వారి నెల్లరను కొట్టించిరట. ఇస్లామీయా పాఠశాలాధికారి ఏ విషయమును తే నకకబోయినను, అక్కడి పిల్లలు దెప్పలకొట్టుబడిరి సురూఖణకొరకు, కసూ రుగోని మొగవారందరును నైతిక శిభిరమునకు రప్పించబడిరి. బి.రోజు వారురాగా, రెండవరోజు కూడ రమ్మనమని యాజ్ఞాపించబడిరి. కసూరులో, మార్గదశ లేకుండునై శాంతి స్థాపించబడుటకు ఏలయ్యడివని, ఏను నుడివరి. రౌలెటు చట్టము, గాంధీగారును, నిల నియుండుటచే, మార్గదశను ఇంకను ససరము మార్చడమగు బలికిరి. ఇ, కాపైనుడవులగు గారు చిత్రవిచిత్రముగ శిక్షలను కల్పించి, నూతనమార్గము ద్రొక్కె. అరెస్టుకాబ డినవారిచే, రైలుస్టేషనులో వనుల జేయించిరి. శిక్షితులు తమ ముఖమును నేలకానింకవలెనని వీ రాజ్ఞాపించిరి. దాదాపు 70 మంది కేవలము అధికారుల సాక్ష్యముచేతనే శిక్షించబడిరి. శిక్షితులకొరకు వీరు ప్రైసగాని ప్రక్కలగాని ఆచ్ఛాదన లేని, బోను నొకదానిని తయారుజేయించి, వారిని దాని లోనుంచిరి. నేలపై నాశికతో వ్రాయమని నైనికాధికారులు త్రవవిచ్చినటుల, వీరు వినియుండిరట. శిక్షితులనుంచిన బోనుగోనే ముగుగుడ్డిసూడ నుండెనట. కొందరిని ఇరువదిసార్లు దుముకవలెనని వీ రాజ్ఞాపించిరి. పురుషులకన్నగూడ స్త్రీలు మార్గదశలను ప్రేమించిరట. ఇట్టి విషయములు బయల్పడుచున్నపుడు, బ్రిటిషువ్యాయముగూర్చి ప్రజల విశ్వాసము తగ్గుటలో నాశ్చర్యమెద్దియులేదు. అట్టిస్థితి ముదురికముండే, బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు జోక్యముకలుగజేసికొని, వ్యాయసమర్థనమునకు గడిం గెవరు గాక యని గోరుచున్నాము.

విద్యవిద్యాలకు సభ్యత్వము:

పేరీ నారాయణ మూర్తి గారు చెన్నపురి విద్యవిద్యాలయమునం దాంధ్రులకు వారి సంఖ్యకును ప్రతినిధిత్వి దగిన ప్రాతి

నిధ్యములేదను విషయము సర్వత్ర తెలిసియున్నది. చెన్నపురియందు గూడిన నారన్యత సభ యందు విద్యవిద్యాలకు సభ్యులం దాంధ్రులకు తగిన ప్రాతి నిధ్య మొసగుట విషయమై యొక లీర్నావ ముకు పాడింకబడినది. ఇటీవల యాంధ్రవిద్యవంతులు సభ్యత్వము సభ్యులై యుచు విజయమును బొందుచున్నారు. వీరేలునంగు 40 మంది యెనను నాంధ్రు లుండుట ధర్మము. ఈనెల నడుమను రాగల యెన్నికలందు సభ్యత్వము సభ్యులై దలచిన వారియందు మ.రా.రా.స్త్రి పేరీ నారాయణమూర్తిగా రోక యభ్యర్థులుగ నున్నారు. నారాయణ మూర్తిగారు జాతీయజీవనమునందు సకల విధముల కనిని జేయుచున్నారు. గత మాస మునందు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలయందు సాంవత్సరీకోత్సవ సమయమునందు విద్యార్థుల కుకుదేశ కులుగ నుండి. యూ 1000 లను జాతీయ కళాశాలకు దానమును చేసిరి. జాతీయసంఘమునకు యూ 2500. లను విరాళము నొసగిరి. ఇంక ననేకము లైన దానధర్మములను జేయుచుందురు. ఆంధ్ర వ్యాయవాదులందు సత్కీర్తిని గడిచిరి. విద్యార్థులకు సహాయమును జేయుటయందు పేరొందిరి. ఆంధ్రుల ప్రాతినిధ్యమునకు నారాయణ మూర్తిగారు సకలవిధముల దగి యుందురు. ఆంధ్ర విద్యవంతులు వారి సమృద్ధులను నారాయణ మూర్తిగారి కొనంగి నారాయణమూర్తిగారి ప్రజుత్వములను నాంధ్రాశ్రయములను సఫలము చేయుదు రని నమ్ముచున్నాము.

మంచిసూచన

టి. రంగాచార్యులుగారు వక్రశిల కంపెనీ సూచన చాల ముఖ్యమునది. మద్రాసునుండి ఆంగ్లదేశమునకు వెడలిక రామబాబులందరును, వారి అభిప్రాయభేదము తెలుసుపడెను, దేశసేవ కొరకే క్రయానికొచ్చి వెడలికలుట తథ్యము. ఆయాకక్షముల వారు తమతమ ప్రతినిధులను క్రత్యేకముగ నారంభించుట వ్యాయమునకు, చెన్నపురివాను లందరని కలిపి నాంబించుటకు ప్రయత్నముల సలిపిన బాగుడెడిదని రంగాచార్యులు గారు గా విం చిన సూచన వార్యయో పము దాల్చినది యున్నది. ఇది గాక, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరులు గలసి, క్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము వరిష్కరించికొనుటకు సమావేశమగుట యుపసర మగుచున్నది. రంగాచార్యులుగారు దెలిపినము, మాడవ పాటివారి కీ విషయము నన్వేషించుట నారవక్రదము గాజాలను. రంగాచార్యులగారి కల యింకను సమకూర్చుటకు దృఢ ప్రయత్నముల సలుపుచో, విజయము గావచ్చును. అట్టి కర్మసాస మవసరమని తెలుచువారందరును, అచార్యులగారి ప్రయత్నములకు తోడ్పడుట భావ్యము.

కవర్లలామహారాజుగారు

అండకు, నవంబరు 29:- వైకుంఠ నాకవారములో జున్న వెడక కవర్లలామహారాజు మార్పలీనునకు బయలు చేరి. అచటినుండి హిందూదేశమున కేగెదరు. రాజోపు కనంత కాలములో వారు రివియరాకు యరలవచ్చెదరు.

కలకత్తా వర్తక సంఘము:- కలకత్తా వర్తక సంఘ మువారు బుధవారము సాంకాలము సభివేసి వర్తకులము ద్ద తాలేవారి యభ్యర్థనముల నేయువా. కి గృహకనతిని యేర్పరుచు విషయము వాలోనించిరి. గృహకనతిని కల్పించుట కై కాటకసతి సంకల్పించెను. సంఘమువారు తీరిని కురించి సో విమర్శించిరి. యుక్తయిన అద్దెరి వారికి గృహకనతిని కల్పించుట వాలోనించుచుండి. సభకు వచ్చినవారు తీరి విషయమై సుఖములై యుండిరి. వారందరును ఉచికిరించి తోడ్పెదరు. వివరములను అలోచించి నిర్ణయించుటకు చిన్నంపుము నేర్పించిరి.

వృత్తాంతములు

(1)

నూనెంజల యెరుకులి:- కొరమూ దేశమునందీయ నూనెనెంజలకు యెరుకులిదేముట తుండీన నిర్బంధము లను దెసంబగు రెన లేవకుంకి కిడినే యుచును.

ఆనరావతిలో దర్బారు:- ఆనరావతిలో ఏకేల, జీవనరాబట్టునకు గార దర్బారుజుడి ప్రజలు తిరుకు నూకనముగ నంక్రమింకకుండిన బాధ్యతలను కురిచి క్రద్దగో యొందియకొని పంచేయలము నని కోరిరి.

తిరువాన్కూరు వహారానా వారు:- తిరువాన్కూరు వహారానావారు వారి పరివారమును బుధవారమునాడు తిరువన్నంకపురము చేరి. దివాంగారు నేడు తిరువన్నంక పురముకు వచ్చిరి.

భారతీంద:- దీనింబగు 43 తేదీనకు భారతీంద: 2,09, 28,000. యు చువాడు మొత్తము 1405000 అ వచ్చెను. నిధి మొత్తము మీద 2,2800000 ఆ వాడుము కలదు.

మొము స్త్రీయరు:- నవంబరు 18 న తేదీ బహుళము తెయ్యయండిన సామాన్యము మొము స్త్రీయరు సోమవారము బొంబయి చేవుకు రాగలకు 10 న తేదీ బహుళము జేసికొని కచ్చయండిన యంబలామున స్త్రీయరు నవంబరు 29 న తేదీ బాద్రు మొము చేరిరి.

ఉదకమండలములో గొట్టెలకలపు:- వైరికాకలపు లుగ కాకలసింపుకుతప్ప రము నచే ఆధికారులు పిండిసింపించుటకు అంగీకరింపకుండు ఉదకమండలములో గొట్టెలకలపు కరువునయ్యనని కలకత్తాకు వచ్చెను. ముజోలో నుంగళవార మునాడు తిండిపచ్చాంబు భూము నెరిగి పోయెను.

పాలెముగారు దీనింబగు 4-న తేదీని బహుళమున క నిధిధముల సర్దుచుముల మెయియకొనిరి గాని ప్రమాద నయమున యాడు మైరులు పలికిన. 4-6 తేదీ కది చక్క చేయుటచే అతడా రోజున బహుళజేరినకు. ఆరెట్టిము X నిగిలినీ వచ్చినగాని అతిము బానాయులో దిగుట కుద్యే కింపకదు.

బొంబయి (నెరీదెప్పింపుము):- మొదట ప్రకటించిన బిల్లుకంటెకు బాంబయి కమ్మిటివారి రిపోర్టు చాలముత్రయ ముగ నున్నదని యు పార్లమెంటువా రాలభ్యముదేయవంద బిల్లుకు అంగీకరింపవలయు నని యు భారత ప్రభుత్వమునకు ప్రజలకు బాధ్యతకు కల్పించ కలమునని యు బొంబయి (నెరీ దెప్పి) సుఖపు బార్డు నిర్మాణక వర్గమువారు భారతీయం ద్రీకి తిండి వార్తను పంపించిరి.

మునిసిపాలిటీయిన దాగా:- సుధియుగ్గమునకు ఆగోలాను మునిసిపాలిటీవాగు భవము క్షయలమునకు బి.ఎం బి నే గారు తి గ్గముకు ప్రతినిధిండి తీసి. మునిసిపాలిటీ వారు అంగీకరింకమంద ఉత్తరపురముపురు అలహాబాదు మునిసిపాలిటీవారు మీద నుచుచున్నకు భక్తి, సాశాను లాల్ క్రమమును కలుపేయలెదరుకు గావాచేసి. ఆప్య మును కాన్త్రుసమ్యము కాదని వారు తెలుచుచున్నాను.

కాన్పూరు సమ్యకట్టు:- కాన్పూరు పనివాండ్ర సమ్యకట్టులో నంతిగా మార్పుకల్పించెను. కునివారము మరల పని వారంభించినగాని తెప్పెములు గవర్నరుగారు ప్రదేశము కల్పించు కొనకేరిని వారికి తెలుపబడిన. తుపకు ఏను కంకెరి పనివాండ్రుగూడ సమ్యకట్టయ ముట ఆర్డరును ముహూ 500. మందితో 200 మంది మూర్తిమే సమ్యకట్టిరి. తేల్వకు మిల్లుల లోని పని వాంధ్రు గ క తి ని గ ముల నుండియు సమ్యకట్టిని వచ్చి కిడిన అ ములల పని వాంధ్రులచి. వారిప్రతినిధులకు తెప్పెములు గవర్నరుగారు చేపటిదియు సందర్శించు సెనెదరు. యజమానులకు సూడ ఆసదుముననే రాసుపిండిని వాక కొని. రెన తేదీని వారొక తోటమిదు పొందించుచున్నాను.

అపూర్వమైన గాననభ

మీ సాక్షి మైత్రుత్వము తిరిగి అపూర్వమైన గానన విధిమించి పీఠమునకు వచ్చిరి. తరువాత విచారణ చేయబడవలసిందిగా కోరుతున్నాము.

కృష్ణమొదలగు

మొదలగు ప్రయోగించిన కృష్ణమొదలగు తరువాత సాక్షిమొదలగు వారిని తమ సాక్షిమొదలగు చేపట్టిరి. కానీ అట్లుంటేనే సాక్షిమొదలగు చేపట్టిరి.

సాక్షి ప్రతిక్షానినెట్టి కేసులను గురించి కానీ అట్లుంటేనే సాక్షిమొదలగు చేపట్టిరి.

నెట్టికాని గానీ సాక్షి మొదలగు చేపట్టిరి. అట్లుంటేనే సాక్షిమొదలగు చేపట్టిరి.

సాక్షి నింకను విచారించుచుండిరి.

గురువారము

లాహోరు, డిసెంబరు 4:- నేటి యడయమున తిరిగి విచారణసంఘసభ్యులు గూడినపుడు నిన్నును కొంతకాలము సాక్షిమొదలగు చేపట్టిరి.

మొదట వారిని జరగా లాలో గారు ప్రశ్నింప నట్లు చెప్పెను:- నేనలలో చిల్లరచిల్లర నేరములను చేసినవారికి చిన్న చిన్న శిక్షలను విధించెదను.

కొందరు నీతిదురులను కేటించవలసివచ్చెను. వారికి కొరడాదెబ్బలకు విధించెదను.

అక్కడను రాలవమునని నేనకోరలేను. నేను ఆకాదు కట్టణ ములోనికి వెళ్లి కొంచెము నుంచుగవచ్చి యుంటిని.

కండిక జగత్తు రాయణగారికి సాక్షి యిట్లు ప్రశ్న తర మిచ్చెను:- మొదలగు వాగున్నదని ప్రజలు చెప్పిన సంగతి నిత్యమనియే నమ్ముచుంటిని.

వార్త ప్రకటన

అపూర్వమైన గాననభ

బెజవాడ మైలవంతువారి నాటకశాలలో 1919 వ సం॥ 12 రోజులకు 7 వ తేదీ ఆదివారమున ప్రసంగించిన బ్రాహ్మణస్త్రీ భావతాన

గయాపాత్రు సి. సరస్వతీబాయిగారు

ఉర్దూ, పారశీకము, గుజరాతీ, తెలుగు, అరబిక్, మరియు ఇతర భాషలలోను సంగీతము పాడెదరు.

మదరాసు దక్షిణమహారాష్ట్ర రైల్వేకంపెని లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇక్ కాన్స్ట్రుక్టు చేయబడినది)

నోటీసు (1881)

బళ్ళారి రాయదుర్గము బ్రాంచిలో సోమలూ పురము రాయదుర్గము స్టేషనులకు మధ్యయుండు లైను 1919 వ సంవత్సరము డిశంబరు నెల 5 వ తేదీ నుండి అన్నివిధములయిన ట్రాఫిక్కులకును వీలుగా నుండును.

నమకము

నచ్చనిది వెంటనే వాపీను వుచ్చుకొనెదము. బంగారు, వెండి, రాళ్ళనగలు ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెని,

నగలవర్తకులు, మదరాసు.

నగలు నాణ్యముగాను, భూచిత్రము సమయమున భర లకు విక్రయించబడును. తయారైన లేనివాటిని అతి కి

గూడూరు.

మా గ్రామమునకు ఈ మధ్య వానగా వచ్చి నాణ్యమైన తపాలమును సంపూర్ణముగా నున్నది. కాని తరుక చిక్కి ఈ స్థానమునకు వెళ్లునరే తన వారు చల్లరలిన బాధ కొంచెము కలుగవచ్చును.

యూనియన్.

మా గ్రామమునకు యూనియన్ చెర్చిక్ వదలిలో ఇప్పటికి మూడు 12 సంవత్సరములుగా నుండిట్టి మహా మృద్ మేన్ సామెలు బహుదరులగు టరీమ్ అంతయు సమయమున నూతన ఎన్నికలలో ఈ గ్రామమునకు టెన్చర్ గుంట సరసిచాచార్యుల వారికి వాటి టెన్చర్ వచ్చియుండు వారు అపవిత్రత చెప్పెదరని తోచుచున్నది.

గూడూరు క్లబ్బు.

దీనియందలి మొదట్ల సంఖ్య నుమారు 75 వరకును న్నది. ఇందులో నెల్లూరు పీఠమున కొందరుగలరు. ఇచ్చటికి రెండు ఆంగ్లప్రతిభలును, రెండు ఆంధ్రప్రతిభలును, ఆంగ్లమున గంచిత యొకటియు, ఆ గ్రమాన సుదీర్ఘముగ నున్న చున్నది.

మదరాసు ప్రొవిడెన్షియల్ కో-ఆపరేటివు

యూనియన్:- రాబోవు కి-క చెప్పరాదని కో-ఆపరేటివు కాక్ ఫెరెన్సు 1919-20 సంవత్సరము డిసెంబరు 29, 30 తేదీలలో రాయచోటి వెన్సికాలేజీలో జరుగునని తెలుపబడుచున్నాను.

ఆంధ్ర పత్రిక

1919-వ సం. డిసెంబరు నెల 5-వ తేది

శుక్రవారము.

త్రాగుడు.

త్రాగుడు విషయమై ప్రభుత్వము వారు రచించిన చింతచున్న కథలను సమర్థించుచు, వుత్తరగారు దెలిపిన యంతములను కల్పిసిటీ బోధనవారు ప్రకటించుచున్నారు. ఈ క్రకటనావసర మెక్కడను గానించుట లేదు. ఇటీవలనే, 1918-19 సంవత్సరపు ఆఖర్ రివిన్యూ పరిపాలనా నివేదిక ప్రచురింపబడియుండెను. అందు రివిన్యూ బోధనవారును, ప్రభుత్వమువారును తమ పద్ధతులను సమర్థించుకొనియుండిరి. వుత్తరగారుగూడ ఆమార్గమునే ద్రోసి గాని, కొత్తయంతముల దెలిపియుండలేదు. వుత్తరగారి సమర్థనము మిగుల బలహీనమయినది. మామూలు హేతువులే వ్యక్తికరింపబడినవి. వీరి హేతువాదములో, త్రాగుడు పై నడు, త్రాగెడివాడైనను సానుభూతి గానించుచున్నది. వీరు దెలిపిన యంతములు త్రాగెడివానికి ప్రోత్సాహకరముగ నుండును గాని, త్రాగుడును మాన్పటకు లోడ్డునని తలంపజాలము. త్రాగుడు కలవాటువడిన పాశ్చాత్య దేశములందు సయితము, సంపూర్ణ నిషేధ మవలంబించబడుచున్నది సమజమున, మతరీత్యా త్రాగుడును నిషేధించిన హిందూ దేశమున అట్టి ఆదర్శము కూడ తృప్తికరింపబడుట మిగుల శోచనీయము. ఆఖర్ రివిన్యూ పై గల ప్రేమయే వుత్తరగారి వాక్యములను ప్రేరేపించినట్లు గన్పట్టుచున్నది. మద్యపాన మికిమీద ప్రభావము త్రాగుడులో జేయునగాన అభివృద్ధికి కొంత యవకాశముండునని తలచెదము. వుత్తరగారు, కడుదూరము విశదీకరించిన హేతువాదమును పరిశీలించుట యవసరము.

ఆఖర్ రివిన్యూ హెచ్చుచున్నది గాని, త్రాగుడు హెచ్చుట లేదని, వీరు తెలుపుచున్నారు. కన్నులను హెచ్చుచేసకొందియు, త్రాగుడునకు గుర్తాహము గలుగునని వీరివాదము. ఈ సిద్ధాంతము ననుసరించి పన్నులు హెచ్చు జేయబడుచున్నవి. త్రాగెడివారు యల్లుపల్లుల్లు జేసికొనవలసినవచ్చుచున్నది. కాని వుత్తరగారిచ్చిన అంకెల బట్టియే మద్యపానమునం దెంతమాత్రము తగ్గుదల గన్పట్టుట లేదని స్పష్టము గాగలదు. గత నాలుగవత్సరముల యంకెల దీసికొందము. ఈ అంకెలు వేల సంఖ్యను తెలుపును.

సారాయి గ్యాలనులు	రివిన్యూ రూపాయలు	కల్లు గ్యాలనులు	రివిన్యూ రూపాయలు
1915-16	1491	18958	103988
1916-17	1644	15071	105936
1917-18	1648	16157	111175
1918-19	1672	18847	108745

పై సంఖ్యలబట్టి రాజడి విశేషముగ హెచ్చుచున్నట్లు గన్పట్టుచునే యున్నది. కాని, త్రాగుడే మాత్రమయినను తగ్గినదా? తగ్గుటకు మారుగ నదియు హెచ్చుచునేయున్నది. అట్టితరీ, త్రాగుడును తగ్గించుట కీ మార్గ ముపయోగపడ దని గ్రహించక తప్పదు. వుత్తరగారులదలంపక, మద్యపు ఖరీదును హెచ్చుజేసి, రాబడిని పెంచిన, చాలునని తలచుట వికరీతము. త్రాగుడు తగ్గుటకు

మారుగ, క్రజ లింకను ధనము సధికముగ వెచ్చించి తమ స్వల్పదాయమును సహితము వ్యర్థముగ కోల్పోవు నున్నారు. త్రాగుడు తగ్గనంతవరకు నిమ్మజాత్యుద్ధరణ మసంభవము. ప్రజాసామాన్యము బాగుపడజాలదు ఇంతకాలము డ్రటిషు కరిపాలనము నడచిన పిమ్మట, త్రాగుడు విశేషముగ హెచ్చునందులకు వుత్తమంజీవారు సంతసము జూపుట మాత్రము, హాస్యాస్పదము.

అంగడుల సంఖ్య తగ్గినందులకు, వుత్తరగారు సంతసము తెలుపుచున్నారు. ఈ విషయము మాకును సంతసప్రదమే. ఏలనన త్రాగుట కవకాశములు తగ్గింకొలదియు, నీ దురభ్యాసము నుండి క్రజలు విముక్తులు గాగలరు. అవకాశములున్న కొలదియు, దుర్మార్గమున కెక్కుడు ప్రోద్బలముండును. కట్టణముల మద్య కల్లంగడుల నుంచ జన దని, ప్రజా ప్రతినిధులు శాసన నిర్మాణ భలలో చిరకాలమునుండియు మొఱుపిడుచుండిరి గాని, ప్రయోజనము గలుగ దయ్యెను. ప్రభుత్వమువారు జనసమూహమునకు చేరికలో కల్లంగడుల నసలే దీసివైచి అంగడుల సంఖ్యను చాలవరకు తగ్గించుచో, కొంత ప్రయోజనముండును. ఈపద్ధతిని కొనసాగించుటకు బకలు రివిన్యూబోధనవారు దీనిని సుత్సాహకరమును, వెనుకటి నివేదికలో నిలుల వ్రాసిరి.

“గతించిన కనునైను సంవత్సరములనుండియు, మద్యమును విక్రయించెడి అంగడుల సంఖ్యను తగ్గించుట ఆచారమైయుండెను. ఇంకవూన, జన సంఖ్య బెరిగి సంతక మద్యపానము బెరుగకుండ నిది ఆలంకారచియుండవచ్చును. అక్కడక్కడు మద్యమును మితముగ వుచ్చుకొనక వారిసంఖ్య తగ్గియుండవచ్చును. అంగడిని మూసి సంతమాత్రమున, త్రాగుడు మూల పోయినట్లుల ఎంచ వీలు లేదు. దీనివలన క్రజలు దూరమునకు మాత్రము బోవలసి యుండును. కాని, వెనుకటాత తరుదుగ త్రాగుకున్నను, త్రాగు దినములలో వారెక్కుడుగ త్రాగెదరనుట నిశ్చయము. మితపానము బట్టి జాచిన, అంగడులను మూసి వేయుట వలన క్రజలు నురి యొక చోట త్రాగుట దప్పి లాభము గానింపదు. ఈ పద్ధతి వలన నష్టము లనేకములు గలవు. పెద్ద అంగడులలో, సగిరపాటగులు, గారడివాండ్రు, ఆలు గాండ్రు మొదలగువారి నేపము జేరుదురు ఇంకవలన కల్లంగడి అవినీతిని మెరుననుటకు వీలుండదు. అంగడులను ఊరి జేలువలకు దీసికొని పుటవలన, అనేక ప్రదేశములలో అక్రమ విక్రయదారులు కొనసాగుచున్నవి..... ప్రభుత్వ పద్ధతిని విమర్శించువారి విషయము నిజముగాదని తలంపవచ్చును. కాని ఇది నిజమని జూపుట కనేకము దలములలోని సందర్భములు గలవు అందుచే అంగడులను మూసిడి పద్ధతి ఇదివరకే అతి వ్యాప్తి గాంచినది. ఇకముందునుండియు, క్రమముగ గాని అక్రమముగ గాని మద్యము లభింపని ప్రదేశములందు మాత్రమే, పాపులను మూటబాంధము.”

ఈ వాక్యములపై, పాపులను మూములలో బోధనా రికమీద కడు జాగ్రూతతో మెలంగవలయునని ప్రభుత్వమువారు హిత మొసగిరి. అందుచే ప్రభుత్వము వారిదివర కవలంబించిన పద్ధతిని విరివిగ నుపయోగించరని కనుగొనవచ్చును. అంగడులు తగ్గినందులకు వుత్తరగారు దెలిపిన సంతసములో నితరు లికమీద పాపునుటకు వీలులేకున్నది. అంగ దేశమునందలి, అంకెల తీసికొని హిందూ దేశపు వాటిలో పోల్చుట అసభ్యముగ నున్నది. అంగ దేశమున మద్యపానము చిరకాలమునుండియు

వ్యాపించియున్నది. మతసంబంధమును నిషేధ మెద్దియు నీ విషయమున లేదు. హిందూ దేశమునందలుల గాను. పూర్వకాలమునందు, హిందూ దేశమున మద్యపాన మత్యల్పముగ వ్యాపించియుండెనని జానవచ్చును.

హిందూ దేశమునందన్ని మతములును మద్యపానమును నిషేధించెను. మతధర్మములయెడల, హిందూ దేశమునందున్న గౌరవ మింకొక దేశమునందు లేదనుట సత్యము. అట్టి దేశమునందు సహితము పాశ్చాత్య దేశములలో వలె త్రాగుడు వృద్ధిచుగట హైయమును సూచించుచున్నది. మద్యపాన నిషేధమువలన క్రజలు తిరుగబడెదరని వుత్తరగారు తలంచుచున్నారు. కష్టపడి కనిజేయు వారికి త్రాగు డవసర మని వీరు తలచుట ఆశ్చర్యము. కార్మికులకు త్రాగుడువలన, బలము తగ్గుట దప్పు వేరులాభము గనుపడదు. కొద్దివేతములు లభించెడి హిందూ దేశమునందు కష్టపడి కనిజేయు వారు తమ ధనమును దుర్వియోగము జేసి, మరింత క్షేత్రములపాలు గావలసి వచ్చుచున్నది. కల్లు పాపులలో త్రాగెడివారందరును త్రాగుబోతులు గారనియు, కొంతమందికి చురుకుతనము చాక చక్కము అధికముగ కలిగినవియు, వారు తమనో స్వేచ్ఛగ మాటలాడగలిగినవియు, వుత్తరగారు వెలిబుచ్చిరి. కల్లులో పుష్టి నొసగెడి పదార్థములు గూడ గలవని వీరు తెలుపుచున్నారు. ఆధునిక నాగరికమునందు ముద్రబైచిన అమెరికానారికి మద్యపానమువలని లాభములు బాగుగ దెలియు లేదు గాబోయి! కల్పిసిటీబోధనవారి ప్రకటనమును వారికంపుట యవసరము. త్రాగుడు విషయమై సాధ్యమగుసంతవరకు నిరుత్సాహము గలిగించి, క్రజల క్షేత్రమును మాన్పుటకు బదులు, ఇట్టి ప్రకటనల గావించుటచే, దేశమునకు లాభముకన్న నష్ట మధికముగ గలుగును.

లండను నాగరికము

లండనుకుట్టగాను నిటీవల విశ్చించిన, రావు బహద్దరు B. వెంకటరెడ్డి నామధుగారు, అందలి నాగరికము గూర్చి కచ్చయ్యప్పు కళాశాలలో నిటీవల నుకన్యసిందియుండిరి. వారెట్టి యుత్సాహ విషయముల దెలిపెనో యది వివరముగాలులై వెడలిన వారికి, అభాధంగ మధికముగ గలిగినది. నాగరికలక్షణములలో, వారు ముఖ్యముగ వివరించినది, లండను క్రజల పోకయి నుస్తులు. కాం దుస్తులవిషయములో ప్రాస్తుదేశ మింకను నాగరికసంతముగ నున్నదట. అందుచే, నాగరిక లక్షణములలో లండనునగరము వెనుకబడియున్నది గాబోయి! ఇక, వాసువిమోహములు, భూమి క్రిందుగ బోయెడి భూమి శత్రులుములు, నాగరిక లక్షణమునకు నిదర్శకముగ నున్నవి. లండను రైలులు, పోలీసువారు, టెలిగ్రాఫ్ టెలిఫోను పద్ధతులు మొదలగునవి నాగరికలక్షణముల క్రింద వర్ణించబడెను. ఈ పరిశోధనబట్టి జాచిన, లండను నగర మితర పాశ్చాత్య దేశ కట్టణములకన్న నాగరికమున వెనుకబడి యున్నదాయని సందేహింపవలసినవచ్చును. ఉపన్యాసకు తెలులదలచినను, అంగ దేశములు మాత్రము వైవైమెగుగులే నాగరిక లక్షణములని తలంచుట లేదని, మద్రాసు ప్రెస్సు కత్రిక వ్రాసిన యీ క్రింది వాక్యముల బట్టి గ్రహింపవచ్చును.

“గతరాత్రి లండను నాగరికము గూర్చి జరిగిన ఉపన్యాసమున, ఉపన్యాసకులను అధ్యక్షులును వైవైవిషయముల గూర్చి సమ్మోహము జెంది, ముఖ్యసూత్రమును విడచిపెట్టుట వింత విషయము